

Abstract

The goal of this thesis is to investigate if the absence of an idea of a family relation between Ruth the Moabitess and King David in the Books of Samuel can be used as circumstantial evidence that could help substantiate an argument for giving the Book of Ruth a late date, a late date meaning that the Book of Ruth would have been produced later than the Books of Samuel. This will be accomplished with a historical critical approach and the use of methods closely related to tradition criticism.

By first studying explicit expressions of a family relation between Ruth and David in the Book of Ruth and First Chronicles, I conclude that these expressions are likely to be original in the text that they occur. This result shows that it may be possible to say something about the date of the whole Book of Ruth based on its expression of a family relation between Ruth and David. Then, by examining texts in the Books of Samuel that reference Moab and texts that present David and his family, I conclude that there is at least an expression of a friendly relationship between David's family and Moab in the Books of Samuel and also texts that may show signs of the removal of a genealogy.

To explain these conclusions from the Books of Samuel I posit three different likely scenarios or explanations and evaluate them. The one scenario that best correspond to the texts consists of the idea that a so called proto-idea is the cause of the friendly relationship between David's family and Moab in the Books of Samuel. This proto-idea is a tradition of a nonspecific connection between David's family, or perhaps the area around Bethlehem, and Moab. From these results I draw the final conclusion that both the family relations in the Book of Ruth between Ruth and David and the friendly relationship between David's family and Moab in the Books of Samuel is probably based on the proto-idea. Therefore, the absence of an idea of a family relation between Ruth and David in the Books of Samuel cannot be used as circumstantial evidence to give the Book of Ruth a late date.

Keywords: Ruth, David, Moab, Ruth 4:18-22, Sam 22:3-4, dating.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	1
1.2 Metod	2
1.3 Material och avgränsningar.....	5
1.4 Tidigare forskning.....	6
1.4.1 Dateringen av Ruts Bok	6
1.4.2 David och Moab.....	7
1.4.3 Kommentar	9
1.5 Disposition	10
2 Släktskapet mellan Rut och David i den Hebreiska Bibeln	11
2.1 Rut 4:17-22	11
2.1.1 Litterär kontext.....	11
2.1.2 Struktur och grammatik	13
2.2 Första Krönikeboken 2:5-15	16
2.2.1 Litterär kontext.....	16
2.2.2 Struktur och grammatik	17
2.3 Jämförelse och sammanfattning.....	19
3 Davids relation till Rut och Moab i Samuels- böckerna	20
3.1 1 Sam 16:1-13	21
3.2 1 Sam 22:3-4	22
3.3 2 Sam 8:2	23
3.4 Sammanfattning	24
4 Diskussion.....	25
4.1 Genealogierna och Samuelsböckerna	25
4.2 Samuelsböckernas deuteronomistiska redaktion	28
4.3 Betlehemstradtionen	30
5 Avslutning.....	33
5.1 Sammanfattning	33
5.2 Slutsats	35
6 Litteraturförteckning	37
6.1 Primärlitteratur.....	37
6.2 Sekundärlitteratur.....	37

Förkortningar

Tidskrifter och Bibelkommentarer

AB	Anchor Bible
BKAT	Biblischer Kommentar, Altes Testament
<i>ExpTim</i>	<i>Expository Time</i>
<i>JBQ</i>	<i>Jewish Bible Quarterly</i>
<i>JSS</i>	<i>Journal of Semitic Studies</i>
OTL	Old Testament Library
VT	<i>Vetus Testamentum</i>
WBC	Word Biblical Commentary
ZAW	<i>Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft</i>

Övriga förkortningar

fv	Före vår tideräkning
HDR	History of David's Rise, textavsnitt i Samuelsböckerna som skildrar Davids väg till makten
LXX	Septuaginta, grekisk översättning av Gamla Testamentet
MT	Masoretiska texten, judiska standardversionen av Gamla Testamentet

Ordlista

Genealogi	Släkträd
Leviratäktenskap	Äktenskap i vilket brodern till en avliden man gifter sig med den avlidnes änka, om det inte finns en arvinge till den avlidne mannen
Moab	Kungarike öster om Döda Havet, ofta en fiende till Juda och Israel i den Hebreiska Bibeln
Skyldeman	En släkting med rätt eller skyldighet att lösa in en avliden anhörigs egendom

1 Inledning

1.1 Syfte och frågeställning

Diskussionen gällande dateringen av Ruts Bok har sedan andra halvan av 1900-talet blivit mer livlig. Den dominerade synen var tidigare, och är till stor del fortfarande, att Ruts Bok var en postexilisk produkt, ofta associerad med tiden för Esra och Nehemja. I sin kommentar till Ruts Bok från 1975 argumenterar Edward F. Campbell Jr. för en mycket tidigare datering, snarare tidigare än senare under perioden 950-700 fvt.¹ Detta är ett exempel på en hypotes som har drivits av en rad forskare, däribland Rudolph och Hubbard.² Syftet med denna uppsats är inte att fungera som ett direkt inlägg i den här debatten. Istället kommer uppsatsen att undersöka och utvärdera sakförhållanden i den Hebreiska Bibeln som potentiellt kan bidra till utformandet av argument för en datering av Ruts Bok. Det av dessa sakförhållanden som är fokus för denna uppsats är släktskapet mellan Rut och David. Uttryck för släktskapet finns i Ruts Bok och indirekt i Krönikeboken, men ett explicit uttryck saknas i Samuelsböckerna. Anledningen till denna något komplicerade och indirekta utgångspunkt för uppsatsen är delvis de svårigheter som uppkommer när man försöker att datera Ruts Bok.

Genom att sätta in Ruts Bok i ett större litterärt sammanhang hoppas jag kunna bidra med ett nytt perspektiv som förhoppningsvis kan ge upphov till nya argument. En sekundär effekt som undersökningen kan få är en fördjupad förståelse för synen på David och hans förfäder i Samuelsböckerna. Dels utifrån vad som står explicit om Davids släkt, dels utifrån de tendenser och ett eventuellt uppsåt att dölja något hos en författare eller redaktör. Min frågeställning kommer således att vara:

Är avsaknaden av en idé om ett släktskap mellan Rut och David i Samuelsböckerna ett indicium för en sen datering av Ruts Bok?

Jag väljer att i frågeställningen använda mig av ordet indicium istället för bevis eller liknande. Detta val gör jag eftersom avsaknaden av något sällan kan fungera som ett bevis, men det kan dock bidra till att ge upphov till argument. Med begreppet ”sen datering” menar

¹ Edward F. Campbell, *Ruth*, AB 7 (Garden City: Doubleday & Company, inc., 1975), 23-8.

² Campbell, *Ruth*, 28; Kirsten Nielsen, *Ruth: A Commentary*, OTL (Louisville: Westminster John Knox, 1997) 28.

jag efter slutförandet, inklusive en deuteronomistisk redigering, av Samuelsböckerna. Valet att använda mig av Samuelsböckerna för att bidra till diskussionen om dateringen av Ruts Bok gör jag eftersom Samuelsböckerna troligen innehåller de äldsta texterna om David i den Hebreiska Bibeln och eftersom Samuelsböckerna som helhet och dess lager kan dateras med relativt stor säkerhet. Om släktskapet mellan Rut och David, som är en central idé i Ruts Bok, på något sätt uttrycks eller helt saknas i Samuelsböckerna kan det bli möjligt att säga något om en trolig ålder på Ruts Bok, åtminstone i förhållande till Samuelsböckerna.

För att komma fram till svaret på frågeställningen kommer jag att i undersökningen besvara ett antal delfrågor.

Hur tar sig släktskapet mellan Rut och David uttryck i den Hebreiska Bibeln?

Är uttrycken för detta släktskap ursprungliga för de texter som de står i eller är de senare tillägg?

Saknas idén om ett släktskap helt i Samuelsböckerna, i så fall varför?

Vilket ursprung kan idén om släktskapet ha haft och hur relaterar detta ursprung till David?

1.2 Metod

För att besvara frågan om avsaknaden av en idé om ett släktskap mellan Rut och David i Samuelsböckerna kan bidra till att datera Ruts Bok krävs en undersökning bestående av flera faser. I de olika faserna kommer olika metoder att tillämpas. Frågeställningen är i sin essens historisk-kritisk eftersom den ämnar att bidra till ge bättre förutsättningar att datera en text och för att få en bättre förståelse för textens ursprung. Den historisk-kritiska vinkeln kommer att präglade hela uppsatsen, men mer specifika metoder behövs i studiet av texterna för att nå fram till ett svar.

För att besvara de två första delfrågorna om hur släktskapet mellan Rut och David tar sig uttryck i den Hebreiska Bibeln och om dessa uttryck är ursprungliga eller inte kommer det att krävas en noggrann genomgång av de relevanta texterna. Texterna är Rut 4:17-22 och 1 Krön 2:5-15 och för att besvara delfrågorna kommer två metodologiska moment som Hayes och Holladay placerar under rubriken litterärkritik att tillämpas.³ Först kommer jag att studera texterna i sin litterära kontext för att få en så heltäckande bild som möjligt av hur släktskapet

³ John H. Hayes och Carl R. Holladay, *Biblical Exegesis: A Beginners's Handbook*, 3:e uppl. (Louisville: Westminster John Knox, 2007), 90-100.

tar sig uttryck. Detta moment har syftet att ge svar på vilken betydelse placeringen av uttrycket för släktskapet har, och om det finns referenser eller paralleller till släktskapet i den relevanta boken och vilken betydelse dessa i så fall har. Det andra litterärkritiska momentet dessa texter kommer att utsättas för är en strukturell analys som även inkluderar grammatisk kritik i fall där detta är upplysande eller nödvändigt. Den strukturella analysen ämnar främst att ge klarhet om uttrycket för släktskapet är ursprunglig för texterna, men också att ge en generellt ökad förståelse för texterna och släktskapet. En grammatisk utvärdering av viktiga begrepp och namn kan också bidra till att nå detta mål. Att visa att uttrycket för släktskapet är ursprungligt eller inte i Ruts Bok är viktigt för uppsatsens fortsatta innehåll och potentiella förklaringskraft. Om släktskapet mellan Rut och David är ett senare tillägg skulle det försämra förutsättningarna för att det skulle kunna bidra till möjligheten att datera Ruts Bok som helhet.

Efter ha analyserat uttrycket för släktskapet i den Hebreiska Bibeln går uppsatsen in i en ny fas som kräver ett nytt metodologiskt tillvägagångssätt. Nu är det istället avsaknaden av detta släktskap i Samuelsböckerna som ska undersökas. Att ha en frågeställning som delvis innebär att jag kommer att försöka ta reda på om det saknas något som borde ha funnits där i vissa texter kan tyckas vara spekulativt och ett problem rent metodologiskt. Anledningarna till att något saknas i en text kan vara många. Exempelvis kan ord och hela textavsnitt, utan uppsåt, ha fallit bort under en redaktionsprocess. Då skulle problemet snarare vara redaktionskritiskt eller textkritiskt. Med detta i åtanke kommer jag att försöka att genomföra undersökningen utan att låta några förväntningar färga resultatet.

Att i den Hebreiska Bibeln leta efter avsaknaden av en idé, som finns representerad i andra böcker, i en specifik text kan som sagt framstå som ett metodologiskt problem. En metod för just detta syfte är inte något jag har stött på i mina efterforskningar. Det finns dock en metod som ställer liknande frågor som kommer att behöva besvaras i denna uppsats, men i vad man skulle kunna för en omvänd ordning. Metoden är traditionskritik och exemplifieras av Hayes och Holladay på flera sätt. Bland annat kan man titta på hur en tradition vuxit fram i en enskild text för att sedan rekonstruera hur en ursprungligare version kan ha sett ut eller visa på att en ursprungligare version finns i utombibliskt material. Ett typexempel på detta är när Gunkel visade att skapelseberättelsen i Geneis har gemensamma element och idéer med den

babyloniska skapelseberättelsen.⁴ Man kan också undersöka hur en idé, som finns i två eller fler versioner i Bibeln, har utvecklats. Detta görs exempelvis genom att studera skillnader i litterär karaktär, språk, stil och teologiska perspektiv.⁵ Metoden jag kommer att använda mig av kommer att innehålla flera av dessa moment. En idé som finns i två bibeltexter, men som till synes saknas i en tredje är vad som är fokus för denna uppsats. Uppslaget för uppsatsen liknar alltså en frågeställning som skulle gå att besvara med en traditionskritisk metod.

Delfrågan om ett uttryck för släktskapet helt saknas i Samuelsböckerna kommer att delvis besvaras med liknande metodologiska moment som tillämpades på Rut 4:17-22 och 1 Krön 2:5-15. I stället för att ta reda på om ett textavsnitt är ursprungligt eller inte är nu ett av målen att ta reda på om det kan ha funnits ett textavsnitt i en ursprunglig version av Samuelsboken som saknas i den nuvarande texten. Ett annat mål är att studera de kopplingar som görs mellan David och Moab.

Efter att ha arbetat med de individuella texterna kommer de eventuella spår av ett släktskap mellan Rut och David eller av kopplingar till Moab som upptäcks sedan att utvärderas i diskussionsavsnittet både i förhållande till de tidigare studerade texterna i Ruts Bok och i Första Krönikeboken och till andra relevanta texter. Diskussionen i detta kapitel kommer alltså att ligga på en mer övergripande nivå för att med hjälp av alla de slutsatser som dittills dragits komma närmare frågeställningens svar. Syftet med diskussionsavsnittet är bland annat att, likt traditionskritik, att komma fram till hur en idé eller tradition kan ha sett ut i ett ursprungligare skede. Därför kommer scenarion som kan besvara de frågor som texterna lämnar efter sig att utvärderas och ställas mot varandra för att se vilket som är mest sannolikt.

Till sist vill jag under denna rubrik göra några ytterligare förtydligande angående en metodologiska utgångspunkter. Under uppsatsen kommer jag att medvetet undvika att anta någon datering för Ruts Bok. Eftersom uppsatsens syfte delvis är att bidra med underlag för en sådan datering skulle det vara att gå händelserna i förväg och det skulle dessutom vara möjligt att ett sådant antagande skulle försämra undersökningen. Karaktärerna i de bibeltexter som undersöks kommer att i första hand hanteras som litterära karaktärer, historiska antaganden görs bara om tillkomsten av texterna.

⁴ Hermann Gunkel, *Creation and Chaos in the Primeval Era and the Eschaton*, översät. K. William Whitney Jr. (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 2006), 5-111.

⁵ Hayes, Holladay, *Biblical Exegesis*, 115-124.

1.3 Material och avgränsningar

Det primärkällor som jag kommer att arbeta med i uppsatsen är främst Rut 4:17-22; 1 Krön 2:5-15 och valda delar ur Samuelsböckerna. Ruts Bok är en relativt kort bibelbok som berättar historien om moabitiskan Rut som gifter sig med en man vars familj utvandrat till Moab från Betlehem. Efter att männen i familjen avlidit följer Rut med sin svärmor Noomi tillbaka till Betlehem och inkorporeras i det israelitiska samhället. Berättelsen avslutas med en genealogi i vilken Ruts son blir farfar till den blivande kung David.

Krönikeböckerna är en sammanställning av israeliternas historia, från Adam till slutet på exilen. Böckerna är till stor del baserade på andra texter från den Hebreiska bibeln, främst det deuteronomistiska historieverket. Första Krönikeboken inleds med flera genealogier bland vilka en är över Davids äldre släktingar. Denna genealogi påminner mycket om den i Ruts Bok, men Ruts själv nämns inte, bara hennes make Boas. Samuelsböckerna handlar om profeten Samuel, Saul som är den första kungen över det enade riket och David, Sauls efterträdare. Dessa böcker är med stor sannolikhet de äldsta texterna om David i den Hebreiska bibeln. Samuelsböckerna består av flera lager av texter från olika perioder och genomgick ett deuteronomistiskt redigeringsarbete innan de fick sin nuvarande form.

De två första textavsnitten, Rut 4:17-22; 1 Krön 2:5-15, är de enda i den Hebreiska Bibeln som explicit anger att Rut eller Boas är släkt med David. Dessa texter är därför det material som kommer att användas för att besvara frågan om hur släktskapet mellan Rut och David tar sig uttryck i den Hebreiska Bibeln.

Kriterierna för vilka delar av Samuelsböckerna jag kommer att fokusera på är för det första att de handlar om Davids släkt eller förfäder på något sätt, då inkluderas till exempel inte tillfällen då David refereras till som Jishajs son som ett namn eller titel. För det andra att de tar upp någon typ av koppling mellan David och Moab. I det senare fallet gäller det främst en koppling som innebär mer än att det bara bedrivs krig mot Moab. Utöver dessa texter kommer jag i min undersökning att använda mig av andra relevanta delar av Rut, Första Krönikeboken, Samuelsböckerna och Deuteronomium. Detta för att dels ge en bakgrund till idén om släktskapet, men också för att kunna reda ut vad ett släktskap till Rut skulle innebära för David i de deuteronomistiska Samuelsböckerna som kontext.

1.4 Tidigare forskning

1.4.1 Dateringen av Ruts Bok

Eftersom denna uppsats ämnar till att bidra till diskussionen om dateringen av Ruts Bok följer här en mycket kort överblick över denna diskussion. Dateringen av Ruts Bok har, som tidigare nämnt, varit en omdiskuterad fråga de senaste 50 åren. Flera metoder har använts för att besvara denna fråga, bland dessa är lingvistisk metod en av de vanligaste, och svaren är mycket varierande. Campbell förespråkar, som nämnt tidigare i inledningen, en förhållandevis tidig datering. Eftersom det saknas explicita element i boken som kan bidra till en pricksäker datering, sluter sig Campbell först till att boken genremässigt och det teologiska perspektivet passar bra in på tidig monarkisk tid.⁶ Campbell fortsätter sitt resonemang med att gå igenom ett antal mer subtila argument för en sen datering. Han försöker först att vederlägga ett antal påståenden om lingvistiska element i Ruts Bok som skulle visa att boken är en sen komposition, däribland frågan om Ruts Bok innehåller aramaismer, alltså arameiska uttryck som skulle tyda på ett sent tillkomstdatum. Campbell går sedan vidare till att titta på begrepp och grammatiska konstruktioner som skulle tyda på att texten är gammal. Utifrån studiet av dessa kommer han fram till att Ruts Bok från ett historisk-lingvistiskt perspektiv har ett tillkomst datum som troligen finns bland de tidigare åren under perioden 950-700 fvt.⁷

Campbell, som fungerar som exempel på en förespråkare för en tidig datering i denna uppsats, tar upp Robert Gordis som en motståndare i denna fråga.⁸ Gordis daterar, i sin artikel *Love, Marriage, and Business in the Book of Ruth*, Ruts Bok till andra templets tid. Dock är han inte en av dem som anser att Rut Bok är skriven som polemik mot Esra och Nehemjas policy mot blandäktenskap. Denna konklusion nås på grund av att tonen i texten inte är polemisk, utan snarare fredlig och stillsam. Gordis använder sig, liksom Campbell, av historisk-lingvistiska metoder för att datera texten, men kommer till andra slutsatser. Gordis finner flera exempel på aramaismer och en generellt arkaisk stil som gör att han sluter sig till att Ruts Bok är en postexilisk text som är medvetet skriven för att framstå som äldre.⁹

⁶ Campbell, *Ruth*, 24.

⁷ Campbell, *Ruth*, 24-26.

⁸ Campbell, *Ruth*, 24.

⁹ Robert Gordis, "Love, Marriage, and Business in the Book of Ruth: A Chapter in Hebrew Customary Law," i *A Light unto My Path: Old Testament Studies in Honor of Jacob M. Myers*, red. Howard N. Bream et al. (Philadelphia: Temple University Press, 1974), 241-64.

En mellanväg mellan ytterligheterna Campbell och Gordis är Frederic Bush. Han gör, liksom sina kollegor, en lingvistisk undersökning av texten, men den är mer detaljerad och noggrann. Undersökningen går ut på att jämföra Ruts Bok med två språkliga modeller, den första är standard-bibelhebreiska som är en rekonstruktion av språket som talades och skrevs före exilen i Israel. Den andra modellen kallas sen bibelhebreiska och är språket som Esra, Krönikeböckerna och Ester skrevs på. Mellan dessa rekonstruerade språk finns en övergångsperiod som språket i prästskrifterna representerar. Efter sin undersökning finner Bush att tio språkliga fenomen i texten stämmer överens med standard-bibelhebreiska, fem fenomen kategoriseras som sen bibelhebreiska och tre klassas till övergångsperioden. De tre i övergångsperioden är dock mycket vanliga i även i sen bibelhebreiska. Utifrån dessa resultat drar Bush slutsatsen att Ruts Bok inte kan ha skrivits tidigare än övergångsperioden mellan de två rekonstruerade språken, vilket innebär att boken tidigast skrevs århundradet före exilen. Liksom Gordis hävdar Bush att författaren medvetet har använt sig av ett gammaldags språk, men att fenomenen som är typiska för sen bibelhebreiska skiner igenom. Bush gör även ett försök att ge en mer exakt datering och använder sig då av tre aramaismer, som är typiska för sen bibelhebreiska. Aramaismer blev vanligare efter exilen och därför drar Bush slutsatsen att det mest sannolika tillkomstdatumet för Ruts Bok är tidig postexilisk tid.¹⁰

1.4.2 David och Moab

Det tycks inte finnas några undersökningar som har använt sig av samma eller en liknande frågeställning som denna uppsats använder sig av. Ytterst få texter ställer frågor om Davids påstådda moabitiska förfäder och de få som gör det utgår ofta ifrån Ruts Bok, exempelvis ”Ruth and Naomi: Foremothers of David” av Moshe Reiss, ”The Marriage of Ruth” av A. A. Anderson och ”The Genealogical List in the Book of Ruth: A Symbolic Approach” av Zvi Ron. Ingen av dessa artiklar ställer denna typ av frågor till Samuelsböckerna och de deltar inte på ett direkt sätt i debatten om dateringen av Ruts Bok, vilket gör att de bara delvis bidrar med relevant forskning för denna uppsats. Relevansen består i att artiklarna kan ge en ökad förståelse för den idéhistoria som idén om ett släktskap mellan Rut och David har genomgått och hur det kan ha påverkat skildringen av detta släktskap i Samuelsböckerna.

I sin artikel ”Ruth and Naomi: Foremothers of David” diskuterar Reiss bland annat en utläggning i Talmud om den etniska spänning som blir en konsekvens av att moabiter inte får

¹⁰ Frederic W. Bush, *Ruth/Ester*, WBC 9 (Nashville: Thomas Nelson, 1996), 18-30.

upptas i Herrens församling enligt lagen (Deut 23:3) och att David ska härstamma från en moabitiska. Utläggningen består av en berättelse i vilken en av Sauls män påtalar att oavsett om David är lämplig som kung eller inte, kan han inte tas upp i Herrens församling och hänvisar till Deut 23:3 som säger att ingen moabit får upptas i Herrens församling, inte ens deras efterkommande i tionde led. Mannen får som svar att det är sant att ingen moabit får upptas, men att samma regel inte gäller för *moabitiskor*. Denna tolkning av Deut 23:3, att lagen gäller män och inte kvinnor, blir halacha i Talmud.¹¹ Trots att denna berättelse är ahistorisk, vittnar den om att det i alla fall vid ett senare skede fanns en medvetenhet om en kontrovers i rabbinsk judendom när det gäller Davids påstådda moabitiska påbrå.

I Andersons artikel "The Marriage of Ruth" är den centrala frågan om Ruts äktenskap kan beskrivas som ett leviratäktenskap. När han kommer till frågan om dateringen av Ruts Bok väljer han att utgå ifrån Campbells tidiga datering. I resonemanget kring varför Anderson väljer denna utgångspunkt argumenterar han för att Ruts släktskap med David måste vara genuint. Att tillskriva David moabitiska förfäder kan, enligt Anderson, inte vara en uppfinning eftersom ett sådant släktskap inte skulle vara tillräckligt utmärkande. Det är dessutom en idé som under exilen och postexilisk tid inte skulle ha stämt överens med den dåvarande bilden av David som tenderade att förskönas. Utifrån detta drar Anderson slutsatsen att Ruts Bok troligen har sitt ursprung vid tiden för David eller Salomo och att den kan ha varit en muntlig berättelse som varit knuten till Davids familj.¹² Anderson bidrar alltså med argument för Campbells tidiga datering genom att diskutera hur idén om ett släktskap mellan Rut och David kan ha uppstått och hur den kan ha mottagits och uppfattats genom historien. Dock kvarstår frågan varför denna idé saknas i Samuelsböckerna.

Ron har som mål med sin artikel "The Genealogical List in the Book of Ruth: A Symbolic Approach" att visa att en symbolisk läsning av genealogin i Ruts Bok är mer lämplig än en bokstavlig. Denna symboliska läsning innebär dock inte att karaktärerna i genealogin skulle vara fiktiva – istället menar Ron att det saknas namn i släkttavlan. Det främsta argumentet som framförs baseras på den kronologiska problematik som uppstår om genealogin tolkas bokstavligt. Karaktären Nachshon i genealogin nämns som ledare över Judas stam vid tiden för uttåget ur Egypten (Num 1:7) vilket innebär att han borde varit samtida med Mose och Aron. Ron använder sig av Ibn Ezras uträkningar, som med hjälp av denna tidsangivelse

¹¹ Moshe Reiss, "Ruth and Naomi: Foremothers of David," *JBQ* 35 (2007): 194-95.

¹² A. A. Anderson, "The Marriage of Ruth," *JSS* 23 (1978): 172.

fastslår att de resterande karaktärerna i genealogin ska ha fått barn vid en genomsnittlig ålder av 91 år. Lösningen på denna problematik når Ron genom att hävda att genealogin inte huvudsakligen är ett historiskt dokument utan ett symboliskt vars funktion är att understryka vikten hos karaktärerna Boas och David. Författaren till genealogin har åstadkommit detta genom att använda sig av en etablerad sju-tio-symbolik. Denna typ av symbolik förekommer i genealogier och ger speciell betydelse till namnen på plats sju (Boas) och tio (David). Länken i genealogin som enligt Ron inte är historisk är Salma. Karaktären Samla tros representera flera generationer som medvetet utelämnats för att sju-tio-symboliken ska uppnås.¹³ Trots att Ron väljer att göra en symbolisk läsning av genealogin i Ruts Bok finns det alltså ingen kritik mot eller tveksamhet till släktskapet mellan Rut, genom Boas, och David.

Det finns otaliga andra diskussioner om släktskapet mellan Rut och David som ofta kretsar kring huruvida detta är ett historiskt faktum eller om det är en senare uppfinning. Campbell, som ger Ruts Bok en tidig datering, anser att släktskapet och boken som helhet med stor sannolikhet är historiska. För att underbygga denna tes tar han upp aspekter som leviratäktenskapet, skildringen av vardagssysslor, kunskapen om stadsplaneringen av städer i Juda och vad som tycks vara historiskt korrekta moabitiska och israelitiska namn. Eftersom Campbell ser texten som en enhet i vilken släktskapet mellan David och Rut ingår följer det att även släktskapet är historiskt.¹⁴ Dock saknas specifika argument för släktskapets historicitet. Både Gunkel¹⁵ och Eissfeldt¹⁶ för ett liknande, men motsatt resonemang. De avvisar Rut och Boas som historiska karaktärer och avvisar därmed även länken mellan Rut och David som historisk.¹⁷

1.4.3 Kommentar

När det gäller dateringen av Ruts Bok finns det som visat en stor diskrepans. Med liknande metoder kommer forskare fram till tillkomstdatum som sträcker sig från ca 950-300 fvt. Syftet för denna uppsats, att med ett nytt perspektiv bidra till nya argument för dateringen av Ruts Bok, tycks alltså vara befogat. Eftersom uppsatsen på ett indirekt sätt letar efter svaret på hur gammal Ruts Bok är kommer de olika dateringarna, beroende på vilken som är sann,

¹³ Zvi Ron, "The Genealogical List in the Book of Ruth: A Symbolic Approach," *JBQ* 38 (2010): 85-92.

¹⁴ Campbell, *Ruth*, 10.

¹⁵ Hermann Gunkel, "Ruthbuch," *RGK*, 2:a uppl. 4:2180-82. Non vidi.

¹⁶ Otto Eissfeldt, *Einleitung in das Alte Testament*, 3:e uppl. (Tübingen: J.C.B. Mohr, 1964), 651.

¹⁷ AP-Thomas, "The Book of Ruth," *ExpTim* 79 (1968): 370.

få konsekvenser för utgången av min undersökning. Den hypotes som Campbell argumenterar för, alltså att Ruts Bok har sitt ursprung någon gång mellan 950-700 fvt, och att familjebanden mellan Rut och David är ursprungliga, får konsekvensen att det borde finnas åtminstone spår av Rut, Boas eller en koppling till Moab i Samuelsböckerna. Det är inte nödvändigt sant, men något som man skulle kunna förvänta sig. Om Ruts Bok däremot är ett ahistoriskt, litterärt verk som Gunkel och Eissfeldt hävdar eller en sen berättelse, författad som polemik mot Esra och Nehemja, skulle det vara mycket förvånade om det fanns referenser till Rut eller Boas i Samuelsböckerna. En koppling mellan David och Moab är heller inte något man då skulle förvänta sig, om det inte fanns en annan historisk grund för denna koppling.

I artiklarna om Davids koppling till Moab finns det som sagt inga referenser till Samuelsböckerna, men de visar på att det finns och har länge funnits en problematik kring detta ämne. Reiss ger exempel på detta genom att visa att problemet var aktuellt för rabbinsk judendom. Anderson diskuterar frågan ur ett idéhistoriskt perspektiv och kommer fram till, utan några speciellt övertygande argument, att släktskapet mellan Rut och David måste vara historiskt. Att han bedömer släktskapet som icke utmärkande är förvånande eftersom Moab ofta målas upp som en fiende till Israel i den Hebreiska Bibeln. Moab är en viktig nation i den Hebreiska Bibeln och relationen är varierad och komplex.¹⁸ Släktskapet är något som absolut kan bedömas som utmärkande. Andersons slutsats att släktskapet inte kan vara en uppfinning blir därför inte trovärdig. Ron tar upp de kronologiska problem som finns i genealogin i Ruts Bok vilket är belysande, men eftersom målet med hans uppsats är att visa att en symbolisk läsning av genealogin är den korrekta gör han få kritiska bedömningar av texten.

Sammanfattningsvis råder det alltså stor oenighet både kring dateringen av Ruts Bok och om vilken natur släktskapet mellan Rut och David har. När det gäller frågan om släktskapet är argumenten ofta relativt svaga eller bara en biprodukt av en annan slutsats.

1.5 Disposition

Analysen kommer inledningsvis behandla de texter i den Hebreiska Bibeln som explicit tar upp släktskapet mellan Rut och David, det vill säga Rut 4:17-22 och Krön 2:5-15. Dessa

¹⁸ Erika J. Fitz, "A Significant Other: Moab as Symbol in Biblical Literature" (fil. dr. avhandl., Faculty of the James T. Laney School of Graduate Studies of Emory University, 2012), 1.

texter kommer att presenteras först med svensk översättning från Bibel 2000 och sen på hebreiska från Biblica Hebraica Stuttgartensia (www.academic-bible.com/en/online-bibles/biblia-hebraica-stuttgartensia-bhs/). Därefter kommer de relevanta textavsnitten från Samuelsböckerna att analyseras. Textavsnitten från Samuelsböckerna har blivit utvalda efter de kriterier som jag har satt upp, alltså att de innehåller referenser till Davids släkt och till kopplingar mellan David och Moab. Översättning till texterna från Samuelsböckerna kommer att ges löpande i analysen eftersom textavsnitten är kortare. När det gäller 1 Sam 16:1-13 undersöks något som saknas från texten, översättning kommer därför bara ges när det är nödvändigt.

Uppsatsen fortsätter sedan med en diskussion kring de analyserade texterna och ett fåtal andra texter för komma närmare svaret på frågeställningen. Slutligen kommer resultaten av undersökningen sammanfattas och utvärderas i avslutningskapitlet.

2 Släktskapet mellan Rut och David i den Hebreiska Bibeln

2.1 Rut 4:17-22

¹⁷Grannkvinnorna gav honom namn och sade: "Noomi har fått en son!" De kallade honom Oved, och han blev far till Jishaj, Davids far.

¹⁸Detta är Peres släkttavla: Peres var far till Hesron, ¹⁹Hesron var far till Ram, Ram var far till Amminadav, ²⁰Amminadav var far till Nachshon, Nachshon var far till Salma, ²¹Salma var far till Boas, Boas var far till Oved, ²²Oved var far till Jishaj, och Jishaj var far till David.

¹⁷וּתְקַרְאָנָהּ לֹו הַשְּׁכֵנֹת שֵׁם לְאִמֹר יִלְד־בֵּן לְנַעֲמִי
וּתְקַרְאָנָהּ שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אָבִי-יִשָׁי אָבִי דָוִד :
¹⁸וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת-חַצְרֹון :
¹⁹וְחַצְרֹון הוֹלִיד אֶת-רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת-עַמְיָנָדָב :
²⁰וְעַמְיָנָדָב הוֹלִיד אֶת-נַחֲשֹׁן וְנַחֲשֹׁן הוֹלִיד אֶת-שִׁלְמָה :
²¹וְשִׁלְמוֹן הוֹלִיד אֶת-בְּעֹז וּבְעֹז הוֹלִיד אֶת-עוֹבֵד :
²²וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת-יִשָׁי וְיִשָׁי הוֹלִיד אֶת-דָּוִד :

2.1.1 Litterär kontext

De sista verserna i Ruts Bok innehåller två referenser till David. Först i Rut 4:17 avslutas berättelsen om Rut genom att det redovisas för att den son hon fick tillsammans med Boas blev far till Jishaj, Davids far. Rut 4:18-22 är en fristående genealogi över Boas släkt, från Peres till David. Den första av de två referenserna, Rut 4:17, följer som en naturlig fortsättning på berättelsen som helhet. I de föregående kapitlen utspelar sig följande scener.

Efter att Boas hittat Rut i sin bädd bestämmer han sig för att förvärva den jord som tillhört Elimelek, Noomis man, som då stod under en annan skyldeman. Genom denna transaktion skulle Boas även förvärva Rut och då få möjligheten att ingå leviratäktenskap. Köpet går igenom och bevittnas av de äldste i Betlehem. De äldste och alla andra närvarande välsignar Rut och den kommande släkt som Boas och Rut kommer att få tillsammans. De önskar att den ska bli som Peres släkt, Peres som är son till Juda och Tamar (1 Mos 38). Vad detta önskemål anspelar på är inte helt självklart. Bush anser att Labuschagnes antagande om att detta är ytterligare en välsignelse som gäller storleken på avkomman är felaktig.¹⁹ I den Hebreiska Bibeln finns inget som tyder på att Peres skulle ha haft en stor avkomma. Istället föreslår Bush att välsignelsen anspelar på referenser till Peres släkt som tyder på att den skulle vara den viktigaste klanen i Juda (Gen 38:27-30; Gen 46:12; Num 26:20-21).²⁰ Referensen till Peres kommer relativt sent i berättelsen, men kan i stor utsträckning påverka tolkningen och förståelsen av texten. Vid en första anblick ser denna välsignelse bara ut som, som Bush visar, en önskan om att Boas kommande ättlingar kommer att utgöra en viktig klan. När man tittar på Peres i hans litterära sammanhang framkommer det dock fler likheter mellan berättelserna. Peres är ett resultat av ett utomäktenskapligt förhållande mellan Juda och hans före detta svärdotter Tamar som förvägrats ett leviratäktenskap med Judas son Shela. Tamar är barnlös och agerar prostituerad för att få barn med Juda. Situationen kring Juda och Tamar är inte helt analog med den för Rut och Boas, men likheterna kan påverka läsningen av Ruts Bok. Rut blir alltså Boas hustru och de får en son tillsammans. Kvinnorna säger till Noomi att JHVH har låtit henne få en skyldeman och att han ska bli ryktbar i Israel. De fortsätter med att säga att hennes ålderdom nu är säkrad och hon kommer få nytt livsmod.

I vers 4:16 får vi veta att det blev Noomi som vårdade sonen. Enligt Gerleman tyder versen på en regelrätt adoption som ett steg i att ”judaisera” barnet snarare än bara ett symboliskt ömhetsbevis från en farmor eller mormor.²¹ Campbell resonerar på följande sätt. Ruts Bok innehåller flera situationer i vilka det läggs stor vikt vid lagen och den följs noggrant. Om detta fall skulle vara frågan om en adoption baserad på lagen borde leviratraditionen resultera i att barnet tillskrivs Machlon eller Elimelek. Trots den bristfälliga kunskapen om denna typ av adoption finner Campbell det mest sannolikt att det i Rut 4:16 inte är frågan om

¹⁹ C. J. Labuschagne, ”The Crux in Ruth 4:11,” *ZAW* 79 (1967) 364-67.

²⁰ Bush, *Ruth/Ester*, 241.

²¹ Gillis Gerleman, *Ruth, Das Hohelied*, BKAT (Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag des Erziehungsvereins, 1965), 36-8.

varken en laglig eller symbolisk adoption.²² En regelrätt adoption, som Gerleman argumenterar för, skulle innebära en diskontinuitet mellan slutet på berättelsen och den efterföljande genealogin. Campbell menar alltså att det är i genealogin som sonen Oved skulle tillskrivas Machlon eller Elimelek om Gerleman har rätt. För att Campbells vederläggande av Gerlemans resonemang ska vara övertygande måste genealogin vara genuin och inte ett senare tillägg till texten. Denna fråga kommer att undersökas närmare nedan.

2.1.2 Struktur och grammatik

Som tidigare nämnt upplevs Rut 4:17 som en naturlig fortsättning på historien i de föregående kapitlen. Kvinnorna som tidigare har fungerat som en kör åt Noomi figurerar igen i denna vers, nu benämns de som grannkvinnorna. I den första delen av versen (17a) ger grannkvinnorna honom, alltså Rut och Boas son, namn och (17b) utropar att Noomi har fått en son. I den senare delen (17c) får vi veta vilket namn de gav honom, nämligen Oved, och att han blev far till Jishaj, Davids far. 17a, ”Grannkvinnorna gav honom namn”, är en möjlig översättning av många från grundtextens hebreiska till svenska. 17a, וַתִּקְרָאנָהּ לוֹ הַשְּׂכֵנִיּוֹת שֵׁם, påminner den typiska formen av etiologisk namngivning som används på flera ställen i den Hebreiska Bibeln, men istället för att ”någon kallar hans namn för Oved”, vilket på hebreiska är den normala konstruktionen för en namngivning, så kallar/ropar/ger grannkvinnorna namn till honom. Campbell påpekar att många kommentarer har föreslagit att 17a fungerat som namngivning och 17b som förklaring till denna namngivning. Då skulle det dock vara väntat att det i 17a istället för שֵׁם (namn) stod ett egennamn i stil med בן־נעמי vilket skulle anspela på ילד־בן לְנֵעֲמִי (Noomi har fått en son) i 17b. Om ett egennamn i stället för שֵׁם skulle ha varit den ursprungliga läsningen är det möjligt att en redaktör gjort denna ändring och sedan lagt till 17c för att kunna koppla denna text och karaktären Rut till David. Campbell anser dock själv det vara mest troligt att 17a uppfyller det som sagts i vers 4:14, att han ska bli ryktbar i Israel.²³ Något som inte framgår i svenskan är att det är samma verb som används och att ordet namn ingår här i 4:14, וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, liksom i 17a vilket talar för Campbells tolkning.²⁴

Bush för en liknade diskussion och kopplar namnet Oved (עוֹבֵד) till skyldeman (גֹּאֵל) i vers 4:14 genom en semantisk association istället för en fonetisk som är vanligare vid denna typ

²² Campbell, *Ruth*, 165.

²³ Campbell, *Ruth*, 165-66.

²⁴ Campbell, *Ruth*, 164.

av namngivning. Oved som ordagrant har betydelsen ”tjänare” eller ”gudsdyrkare” skulle här enligt Bush betyda ”den som förser” eller ”våktare”, vilket skulle anspela på skyldeman. Bush tar även upp att 17b kan kategoriseras som ”Birth Announcement”. Detta baserar han på Hubbard och Parker som oberoende av varandra har använt Rut 4:17b som bevis för att en mall för ett tillkännagivande av en födsel finns i den Hebreiska Bibeln.²⁵ Att bestämma att detta uttalande har denna genre skulle implicera att målgruppen som 17b riktar sig mot i berättelsen var fadern till barnet och grannskapet. Detta gör författaren enligt Bush för att skildra den stora betydelse barnet har för Noomi.²⁶ Campbell och Bush använder sig av två olika metoder för att argumentera för samma sak, nämligen att namngivningen av Oved i vers 17 är genuin och att det tidigare inte har funnits ett annat namn där istället för Oved. De ger övertygande svar på de oklarheter som finns i texten och lyckas därför på ett övertygande sätt visa att vers 17 i sin nuvarande form är genuin.

I och med namngivningen av barnet avslutas det fokus som legat på Noomi i vers 4:14-17. Att avsluta berättelsen på detta sätt är en tydligt strukturell referens till inledningskapitlet i Ruts Bok. Att Rut föder en son som ersätter den förlust som Noomi lidit i inledningen av boken binder samman historien och är därför med mycket stor sannolikhet en ursprunglig del av en första skriftlig version av denna bok. En sådan ursprunglig, skriftlig version av Ruts Bok ligger närmare till hands att tala om än de flesta andra bibelböcker. Enligt Frederic Bush finns det en konsensus bland de som arbetat med Ruts Bok att det är en enhetlig komposition, med ett Rut 4:18-22 som ett möjligt undantag.²⁷

Rut 4:18-22 innehåller en genealogi som spänner från Peres till David, två namn som det redan refererats till i Ruts Bok. Släkttavlan är som sagt en av de mer diskuterade delarna av Ruts Bok. För många bibelvetare, däribland Gerleman, råder det inget tvivel om att genealogin är ett tillägg till en annars enhetlig berättelse.²⁸ Denna typ av text som innehåller uttrycket תולדות – som kan betyda (kommande) generationer, historia eller ursprung – finns på flera ställen i Genesis (Gen 5:1; Gen 2:4a; Gen 37:2a) och är mycket typisk för det som brukar kallas för prästskriften eller P. Något som Campbell dock poängterar är att en P-

²⁵ Robert L. Hubbard ”Ruth IV 17: A New Solution,” *VT* 38 (1988): 299; Simon B. Parker ”The Birth Announcement,” i *Ascribe to the Lord*, reds. Lyle Eslinger och Glen Taylor (Sheffield: JSOT, 1988), 133-49. Non vidi.

²⁶ Bush, *Ruth/Ester*, 260-62.

²⁷ Bush, *Ruth/Ester*, 10.

²⁸ Gerleman, *Ruth*, 38.

genealogi med תולדות aldrig fungerar som ett resultat eller sammanfattning av en berättelse i Genesis. Den första av referenserna i Genesis exemplifierar hur begreppet kan inleda en genealogi som i sin tur fungerar som en inledning till en text eller en länk mellan två texter. I de två senare exemplen fungerar texter med תולדות just som ett resultat eller sammanfattning av en berättelse, men referenser innehåller inga genealogier. תולדות översätts alltså i de senare exemplen bäst som ”historia” eller ”ursprung”. Det faktum att Rut 4:18-22 ser ut som en P-genealogi och fungerar som ett resultat som visar på utgången av berättelsen gör textavsnittet till ett unikum i den Hebreiska Bibeln.²⁹ Flera av namnen i genealogin har små skillnader i läsning i olika manuskript, vilket också kommer att beröras i uppsatsens del om Första Krönikebokens genealogi.³⁰

Nielsen tar upp ett vanligt argument för att Rut 4:18-22 skulle vara ett senare tillägg till Ruts Bok. För att genealogin skulle helt stämma överens med historien som helhet borde man på grund av leviratäktenskapet se Machlons släkttavla, alltså Ruts första make och Elimeleks och Noomis son, istället för Boas, Ruts andra make och Oveds biologiske far. Nielsen använder Eissfeldts hypotes om textens uppkomst som exempel på en slutsats man kan dra från detta argument. Eissfeldts hypotes går ut på att Ruts Bok ursprungligen inte hade någon koppling alls till Davids släkt, men eftersom berättelsen tar upp både Peres och Betlehem kopplades den i efterhand till David.³¹ Att det skulle vara Machlons genealogi man förväntade sig istället för Boas vederlägger Nielsen dock på ett elegant sätt. I Rut 4:12 refereras det till Peres som ”den Peres som Tamar födde åt Juda”. Peres beskrivs alltså som son till sin biologiska far Juda och inte till Tamars avlidne make Er.³² Situationen för Tamar och Juda liknar den för Rut och Boas. I båda fallen är det den biologiska fadern som tillskrivs faderskapet, trots vad man skulle kunna förvänta sig av leviratäktenskapets regler. Nielsen har alltså visat att det är samma syn på leviratäktenskapets regler som skildras i genealogin och i den övriga berättelsen, vilket inte nödvändigtvis visar att Rut 4:18-22 är ursprunglig, men det undergräver ett av de viktigaste argumenten för att textavsnittet skulle vara ett

²⁹ Campbell, *Ruth*, 172.

³⁰ Namnet Ram i Ruts bok är problematiskt; flera manuskript av LXX läser Arran, Vetus Latina läser Aran, Vulgata och Peshitta läser Aram. De få texter som stämmer överens med MT:s Ram är MT:s och LXX:s läsning av 1 Krön 2:9-10. Campbell vill förklara denna förvirring med att MT:s läsning av Ram i Rut 4:19 och 1 Krön 2:9-10 är ett försök att inkorporera det traditionellt etablerade namnet Ram i en genealogi över Judas söner. Att Ram återfinns i genealogin i Rut gör att den skiljer sig från andra i den Hebreiska Bibeln som behandlar Judas släkt. Antingen sträcker de sig inte fram till en karaktär vid namn Ram eller så börjar de inte tillräckligt tidigt. Campbell, *Ruth*, 171.

³¹ Eissfeldt, *Einleitung*, 649-51.

³² Kirsten Nielsen, *Ruth A Commentary*, OLT (Louisville: Westminster John Knox, 1997), 96.

tillägg. Nielsen lyckas alltså att motbevisa Gerlemans resonemang om en laglig adoption i 4:16 genom att visa att det sätt som Gerleman antar att ett leviratäktenskap ska fungera i Ruts Bok inte har stöd i texten. Detta argument är övertygande, mycket mer än Campbells försök att vederlägga Gerleman, och det bidrar till att förstärka den kontinuitet som finns mellan genealogin och den övriga berättelsen. Även Bush ser anledningar att inte skriva av Rut 4:18-22 som ett tillägg. Genealogin uppfyller de välsignelser om att Boas släkt kommer att bli som Peres släkt, alltså bli den viktigaste klanen i Juda. Släkttavlan fungerar också som ett sätt att understryka vikten av berättelsens slut.³³ Nielsen påpekar också den parallellism som finns mellan infertiliteten i inledningen av Ruts Bok och barnafödandet och efterföljande avkomma i slutet. Genealogin fungerar som ett konkret bevis på infertiliteten har upphört och detta är, enligt Nielsen, att föredra framför den kortfattade referensen till Jishaj och David i Rut 4:17.³⁴

2.2 Första Krönikeboken 2:5-15

⁵Peres söner var Hesron och Hamul. ⁶Serachs söner var Simri, Etan, Heman, Kalkol och Darda, alltså sammanlagt fem.

⁷Simris son var Karmi, och Karmis son var Akar, som störtade Israel i olycka när han förgrep sig på det som hade vigts åt förintelse. ⁸Etans son var Asarja.

⁹De söner som föddes åt Hesron var Jerachmeel, Ram och Keluvaj. ¹⁰Ram blev far till Amminadav och Amminadav till Nachshon, judeernas furste.

¹¹Nachshon blev far till Salma och Salma till Boas.

¹²Boas blev far till Oved och Oved till Jishaj. ¹³Jishaj blev far till Eliav, den förstfödde, Avinadav, den andre, Shima, den tredje, ¹⁴Netanel, den fjärde, Raddaj, den femte, ¹⁵Osem, den sjätte, och David, den sjunde.

⁵בְּנֵי־פֶרֶץ חֲצֵרוֹן וְחַמּוּל :
⁶וּבְנֵי סֵרַח זְמִירִי וְאֵיתָן וְהִימָן וְכַלְכָּל וְדָרַע כָּלֵם חַמְשָׁה :
⁷וּבְנֵי כַרְמִי עֶכָר עֹכָר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מַעַל בְּחָרָם :
⁸וּבְנֵי אֵיתָן עֲזַרְיָה :
⁹וּבְנֵי חֲצֵרוֹן אֲשֶׁר נֹלַד־לּוֹ אֶת־יִרְחֵמְאֵל וְאֶת־רָם וְאֶת־
 כְּלוּבַי :
¹⁰וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמְיִנְדָב וְעַמְיִנְדָב הוֹלִיד אֶת־נַחֲשׁוֹן
 וְנָשִׂיא בְנֵי יְהוּדָה :
¹¹וְנַחֲשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שִׁלְמָא וְשִׁלְמָא הוֹלִיד אֶת־בָּעַז :
¹²וּבָעַז הוֹלִיד אֶת־עֹבֵד וְעֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָּׁי :
¹³וְאִישָׁי הוֹלִיד אֶת־בְּכָרוֹ אֶת־אֵלִיָּאב וְאֶבְיָדָב הַשְּׁנִי
 וְשִׁמְעָא הַשְּׁלִישִׁי :
¹⁴וְנִתְנָאֵל הָרְבִיעִי רַדִּי הַחֲמִישִׁי :
¹⁵וְאֹסֵם הַשְּׁשִׁי דָוִד הַשְּׁבַעִי :

2.2.1 Litterär kontext

Krönikeböckerna som ursprungligen var en enhet dateras av Braun till 300-talet fvt. Han anser att böckerna är definitivt postexiliska, och tillskriver dem en enda författare.³⁵ Första Krönikeboken inleds (1 Krön 1-9) med ett antal genealogier som sträcker sig från Adam till band annat David, men innehåller också släkttavlor över Jakobs alla söner och deras

³³ Bush, *Ruth*, 267-68.

³⁴ Nielsen, *Ruth*, 98

³⁵ Roddy Braun, *1 Chronicles*, WBC 14 (Waco: Word Books, 1986), xxviii-xxix, xix.

avkomma. Dessa genealogier ger inte bara direkt nedstigande led utan erbjuder dessutom bredd, alltså att flera söner till en viss individ tas upp, vilket exemplifieras i perikopen ovan. Inledningen till Första Krönikeboken är liksom den resterande texten till största delen baserad äldre material från den Hebreiska Bibeln. Bortsett från de inledande genealogierna är kronistens källa främst det deuteronomistiska historieverket.³⁶ Det finns dock skillnader hos genealogierna i förhållande till sina förlagor, och detta fenomen beskrivs av Klein med begreppet ”fluidity”. Dessa textuella skillnader speglar politiska och sociala förändringar. Genealogin anpassas till ett nytt sammanhang och får en ny funktion. Denna nya funktion ger texten relevans för sin samtid, vilket i sin tur innebär att skillnaderna faktiskt talar för att textavsnittet är samtida med den omgivande texten.³⁷

2.2.2 Struktur och grammatik

1 Krön 2:5-15 består av en genealogi över Peres avkomma som David är en del av. Texten är analog med Rut 4:18-22, men har en större bredd och innehåller därför fler namn. När det gäller det direkt nedstigande led från Peres till David stämmer namnen och ordningen helt överens med Rut 4:18-22. I 1 Krön 2:10-13 används dessutom verbet הוֹלִיךְ, ”att bli far åt”, ymnigt. Detta är samma verb som används i hela genealogin i Rut 4:18-22. Trots att 1 Krön 2:5-15 är längre och innehåller fler namn finns det alltså flera faktorer som tyder på att de två texterna på något sätt är beroende av varandra. Det råder dock oenighet gällande genealogins ursprung bland bibelvetare. Klein, som noggrant visar vilka bibelkällor författaren till Krönikeboken har använt sig av till genealogierna, anser det vara troligt att 1 Krön 2:10-15 är direkt tagen från Rut 4:18-22.³⁸ Braun däremot hävdar motsatsen, att det är troligt att det är så att författaren eller redaktören till Ruts Bok har fått genealogin från Första Krönikeboken.³⁹ Myers erbjuder en tredje förklaring som tar hänsyn till både likheterna och skillnaderna mellan texterna. Eftersom 1 Krön 2:5-15 innehåller fler namn än Rut 4:18-22 är det enligt Myers inte sannolikt att Krönikeböckernas författare har kopierat Ruts Bok. Att genealogin i Ruts Bok sträcker sig bakåt till Peres istället för bara till Ram innebär att den troligen inte är beroende av Första Krönikeboken. Myers slutsats blir därför att texterna inte är direkt beroende av varandra utan att det har en gemensam källa, vad han kallar en tempelkälla.⁴⁰ Av

³⁶ Braun, *1 Chronicles*, xxiii.

³⁷ Ralph W. Klein, *1 Chronicles A Commentary*, Hermeneia (Minneapolis: Augsburg Fortress, 2006), 21.

³⁸ Klein, *1 Chronicles*, 88.

³⁹ Braun, *1 Chronicles*, 33.

⁴⁰ Jacob M. Myres, *1 Chronicles*, AB 12 (Garden City: Doubleday, 1965), 13-14.

de tre förklaringarna är det bara Myers som är baserade på direkta argument. Frågan är dock hur sannolikt det är att hans premisser är sanna.

Författaren till krönikeboken har troligen samlat på sig så mycket genealogimaterial som denne har kunnat komma över och sedan sammanfogat texterna på ett sätt som gör att de berättar den historia som författaren velat berätta. Det är alltså fullt möjligt att 1 Krön 2:5-15 är baserad på Rut och en annan text. Skillnader mellan genealogierna i Första Krönikeboken och dess förlagor kan både bero på att kronisten haft en alternativ version av källan och på att denne sammanfogat förlagan med andra texter eller själv lagt till material. Att Rut 4:18-22 inte skulle vara baserad på krönikebokens genealogi är också tveksamt eftersom namnen kan ha valts ut från 1 Krön 2:5-15 efter vad som är relevant för historien om Rut. Att inkludera Peres och Hesrons söner hade inte bidragit med att nå fram till David. En annan aspekt att ha i åtanke, som Nielsen tar upp, är vilka strukturella regler som är vanliga för genealogier i den Hebreiska Bibeln. En sådan vanlig regel är att viktiga namn ofta placeras på plats 7 och 10, vilket för genealogin i Rut blir Boas och David. Detta skulle kunna förklara varför Rut 4:18-22 inleds med Peres istället för Ram. Det finns alltså flera oklarheter och en brist på konsensus gällande frågan om ett beroende mellan Rut 4:18-22 och 1 Krön 2:5-15, men Myers erbjuder åtminstone argument som kan fungera som en utgångspunkt för en fortsatt diskussion.

Det finns som tidigare nämnt viss problematik kring namnen i de båda genealogierna. Eftersom alla namn i Rut 4:18-22 finns i Krön 2:5-15 är problematiken den samma för texterna gällande dessa namn. Alla tveksamheter kring de här namnen är dock inte relevanta för denna uppsats, men både namnet och karaktären Salma är speciellt relevant på grund av vad som tillskrivs honom och eftersom han är ett exempel på fenomenet teleskopering.⁴¹ Om Nachshon, Salmas far, skulle ha varit samtida med Mose och Aron, som exempelvis i Num 2:1-3, skulle de fem generationerna från Salma till David täcka mist 250 år enligt Campbells beräkning.⁴² Det saknas alltså flera namn, vilket kan ha varit ett medvetet grepp som författaren till genealogin använt sig av. Teleskopering är alltså att förkorta en genealogi på detta sätt. Det blir problematiskt om man försöker att förstå Salma som en historisk individ eftersom hans namn representera flera generationer i genealogierna. Vad som försvårar saken ytterligare är att Salma endast nämns i ett textavsnitt till i den Hebreiska Bibeln, i 1 Krön

⁴¹ Bush, *Ruth*, 267.

⁴² Campbell, *Ruth*, 173.

2:51-54. I denna text ingår Salma i Hurs släkttavla, men förstås av Klein med flera som samma Salma som i 1 Krön 2:5-15. I 1 Krön 2:51-54 kallas Salma för Betlehems far, vilket innebär att han sågs som grundare och ledare för Betlehem.⁴³ Salma kopplas alltså till, och nästan personifieras med Betlehem i denna relativt sena text. Kanske har Salma fungerat som en länk mellan den äldre historien som karaktäriseras av myt, och tiden för bildandet av den enade monarkin för området kring Betlehem. Epitet Betlehems far tyder på en uppfattning om en stark lokal förankring och teleskoperingen vittnar om att karaktären Salma snarare är en idé eller ett koncept än en historisk individ.

2.3 Jämförelse och sammanfattning

Undersökningen ovan visar att det finns flera faktorer som tyder på att genealogin i Ruts Bok inte är ett senare tillägg. Även referensen till David i i Rut 4:17 är troligen genuin eftersom argumentationen för att Oved är den ursprungliga läsningen i vers 17c är övertygande. Med utgångspunkten att idén om ett släktskap mellan Rut och David är ursprunglig i Ruts Bok fortsätter denna undersökning genom att jämföra uttrycken för detta släktskap med varandra och sedan med texterna från Samuelsböckerna.

Texten i Första Krönikeboken kongruerar med genealogin i Ruts Bok, men de skillnader som finns är av typen som försvårar bedömningen av ett beroendeförhållande mellan texterna. Första Krönikebokens sena datering och den flexibla karaktär som genealogierna däri har gör att det är svårt att utifrån denna bok visa att släktskapet mellan Rut och David är en idé som har ett ursprung som är äldre än Samuelsböckerna. Genealogin i Krön 2:5-15 visar istället på en acceptans för och kanonisering av detta släktskap. Något som är värt att notera är att det inte läggs in några värderingar i genealogierna i Ruts Bok eller Första Krönikeboken. Att knyta David till en moabitiska tycks inte vara något problematiskt vid författandet av dessa texter. Trots denna likhet var det övergripande syftet för genealogierna troligen inte detsamma. Nielsen diskuterar olika förslag på genealogiernas funktion och Krönikebokens används som exempel för genealogier med en politisk funktion, baserad på militärlistor. Rut 4:18-22 klassas däremot tillsammans med genealogierna i Genesis vilka har syftet att förklara relationen med Israels grannstater och att återge historia som det annars saknas texter om.⁴⁴ Beskrivningen av dessa syften stämmer överens med den litterära kontext de två texterna befinner sig i. Krönikeböckernas författare hade troligen som mål att skriva heltäckande

⁴³ Klein, *1 Chronicles*, 106-07

⁴⁴ Nielsen, *Ruth*, 22.

historia och att legitimera David genom att binda honom till Juda. Ruts Bok däremot är ett litterärt verk som utspelar sig vid tiden då domare styrde och fyller en lucka i historieskrivningen. Genealogin har inte samma legitimerande funktion eftersom den inte sträcker sig tillbaka till Juda eller Jakob. Dessutom är referenserna till Moab i Ruts Bok tydliga exempel på en vilja hos författaren att förklara relationen till grannstater. Uttrycket för släktskapet mellan Rut och David i de två texterna överensstämmer alltså väl faktamässigt, medan syftet tycks vara mycket olik.

3 Davids relation till Rut och Moab i Samuelsböckerna

Första och Andra Samuelsboken var liksom Krönikeböckerna ursprungligen en enhetlig bok. MT-texten är i förhållandevis dåligt skick och kompletteras därför ofta med läsvarianter från LXX och Qumran. Samuelsböckerna klassas som en del av det deuteronomistiska historieverket, men både Klein och McCarter identifierar källor till texterna som är pre-deuteronomistiska.⁴⁵ En av dessa teoretiska källor som McCarter pekar ut är ”The History of David’s Rise” (HDR). Detta textavsnitt utgör centrum i Samuelsböckerna som helhet (1 Sam 16:14-2 Sam 5) och skildrar hur David kämpar mot Saul för att till slut ta makten över Juda och Israel. Syftet med denna text var att legitimera David som kung i både Nord- och Sydriket, samt att förklara varför Saul blivit avvisad. McCarter tolkar tonen i HDR som apologetisk och drar därför slutsatsen att texten är ett försvar av David som kung mot kritiker, främst från Nordriket. Texten ämnar alltså inte att försvara den davidiska dynastin utan David som regent, och McCarter anser att detta visar på att den ursprungliga källan till HDR är samtida med David.⁴⁶ Samuelsböckerna består alltså av flera lager vilket gör att det är svårt att ge någon exakt datering. McCarter sällar sig till de som anser att de äldsta källorna är från monarkisk tid och att dessa sedan redigerats och kompletterats vid minst två tillfällen. Först vid tiden för Josia, det vill säga andra halvan av 600-talet fvt och sedan under exilen, kring mitten av 500-talet fvt.⁴⁷

⁴⁵ Ralph W. Klein, *1 Samuel*, WBC 10 (Waco: Word Books, 1983), xxvi-xxxii; P. Kyle McCarter, *1 Samuel*, AB 8 (Garden City: Doubleday, 1980), 14-17.

⁴⁶ McCarter, *1 Samuel*, 27-30.

⁴⁷ McCarter, *1 Samuel*, 15.

3.1 1 Sam 16:1-13

Efter att ha avvisat Saul på JHVH:s vägnar får Samuel höra av JHVH att han ska bege sig till Jishaj i Betlehem, eftersom den blivande kungen finns bland hans söner. Den blivande kungen är den yngsta av Jishajs söner, alltså David, och detta är första gången som han nämns i Samuelsböckerna. Perikopen angränsar vad som vanligtvis anses vara början på HDR och det finns viss debatt om 1 Sam 16:1-13 ska räknas till HDR. Både McCarter och Klein tillhör gruppen som hävdar att perikopen inte tillhör HDR och McCarter identifierar en profetisk omarbetning av en äldre källa.⁴⁸

Vad som gör denna perikop relevant för uppsatsen är inte bara att både David och Jishaj här presenteras utan på det sätt de presenteras i jämförelse med andra framträdande karaktärer i Samuelsböckerna. De två viktigaste karaktärerna i böckerna, förutom David, är Samuel och Saul. Samuel introduceras direkt i inledningen av Första Samuelsboken genom en födelseberättelse (1 Sam 1:1-19) som beskriver hur hans mor Hanna är barnlös och ber till JHVH. Den första delen av denna födelseberättelse består av en genealogi som börjar med Samuels far Elkana och som sträcker sig fyra generationer bakåt. Klein hittar ingenting som tyder på att detta första kapitel skulle vara tillagt eller märkbart bearbetat av en deuteronomistisk redaktör.⁴⁹ En konsekvens av Kleins analys är att genealogin i 1 Sam 1:1-19 med stor sannolikhet representerar en metod för att presentera en viktig karaktär som föregår det deuteronomistiska redaktionsarbetet. Presentationen av Saul i kapitel nio i Första Samuelsboken har flera paralleller till den av David i 1 Sam 16:1-13. Vid båda tillfällena sänds Samuel ut på JHVH:s uppdrag för att smörja den blivande fursten respektive kungen, samma verb för gudomligt utväljande används בָּחַר. För att visa på skillnaderna i deras karaktär och öde beskrivs Saul som ståtlig och lång medan David är en ung pojke, yngst bland sina bröder. Precis som för Samuel inleds presentationen av Saul med en genealogi som börjar med Sauls far Kish och som sträcker sig fyra generationer bakåt. I det här fallet används alltså samma metod, att presentera en viktig karaktär med en genealogi över fadern som sträcker sig fyra led bakåt, som i presentationen av Samuel.

Efter att ha iakttagit denna metod och parallellerna mellan smörjandet av Saul och David är det rimligt att förvänta sig att David skulle presenteras med att det ges en genealogi över

⁴⁸ McCarter, *1 Samuel*, 277-78.

Klein, *1 Samuel*, 158-159

⁴⁹ Klein, *1 Samuel*, 5.

Jishajs förfäder. Även om presentationen av David bearbetats redaktionellt borde en genealogi lämnats kvar eller till och med lagts till för att leva upp till det mönster som etablerats. Det är dock ett faktum att en släkttavla över David förfäder saknas i 1 Sam 16:1-13 och i de resterande delarna av Samuelsböckerna. En invändning som skulle vara möjlig att rikta mot detta resonemang relaterar till jämförelsen mellan David och Saul. MacCarter understryker det folkloristiska motiv som finns i presentationen av David. Som yngsta brodern av åtta blir David upphöjd över de andra, han blir smord till kung. Detta osannolika utfall visar, enligt McCarter, på det mirakulösa i JHVH:s utnämning av David till kung. JHVH har fullständig frihet i sitt val av en framtida kung över Juda och Israel.⁵⁰ Invändningen skulle alltså bestå i att utelämnandet av en genealogi beror på att en författare eller redaktör velat förstärka bilden av David som en oväntad kandidat till konungaskapet.

Detta är en möjlig invändning vid en jämförelse av endast presentationerna av Saul och David. Sauls far Kish beskrivs som en rik och mäktig man, vilket tyder på att Saul kommer från en rik släkt. Detta skulle kunna fungera som en kontrast till David vars familj står utan släkttavla. I jämförelse med introduktionen av Samuel blir dock denna invändning svagare. Samuels förfäder presenteras utan några värderingar och det är inga namn som det refererats till tidigare i kanon. Det hade varit möjligt att ge David en liknande, om möjligt mer blygsam genealogi. Exempelvis skulle en genealogi som pekade på att David haft moabitiskt påbrå få smörjandet av honom till kung att framstå som ännu mer mirakulöst. En annan möjlig orsak till att en genealogi skulle ha utelämnats är att en författare medvetet undanhållit den eller att den redigerats bort på grund av att genealogin inte stämt överens med hur man har velat framställa David. I genealogierna i Ruts Bok och Första Krönikeboken finns det sådana motsättningar. Ruts moabitiska etnicitet kan ha varit ett möjligt problem för den deuteronomistiska historieskrivningen. Denna fråga kommer att utforskas vidare i uppsatsens diskussionsavsnitt.

3.2 1 Sam 22:3-4

Trots att David i Samuelsböckerna inte kopplas till Rut eller Boas genom en genealogi eller på ett annat explicit sätt finns det två verser (1 Sam 22:3-4) som flera bibelkommentarer förklarar genom att hänvisa till Davids påstådda moabitiska släktingar. Både McCarters och Kleins böcker finns bland bibelkommentarer. De två bibelvetarna är dock tydliga med att det

⁵⁰ McCarter, *1 Samuel*, 277.

inte är den enda förklaringsmodellen.⁵¹ Vid detta tillfälle i Första Samuelsboken är David tillsammans med sina män och sin familj på flykt från Saul. Efter att först ha flytt till Gat som tillhörde filistéerna och blivit avvisad därifrån samlas alla hans närstående vid grottan vid Adullam. De två verserna följer sedan från Bibel 2000: ”Därifrån gick David till Mispa i Moab och bad kungen där att hans far och mor skulle få vara hos moabiterna, tills han själv fick klarhet om vad Gud ville göra med honom. Så lämnade David sina föräldrar hos kungen av Moab, och där stannade de kvar så länge David var i bergfästet.” (1 Sam 22:3-4).

David väljer alltså i en utsatt situation att vända sig till Moab för att söka skydd undan Saul. Han förlitar sig också på moabiterna när det gäller beskyddet av sina föräldrar. En möjlig förklaring till Davids flykt till Moab kan därför helt enkelt vara att det är två fiender till Saul som hjälper varandra. Saul har nämligen i ett tidigare kapitel besekrat Moab bland flera andra nationer (1 Sam 14:47). David vänder sig som tidigare nämnt först till filistéerna i denna situation, en annan fiende till Saul. Detta är något som David även gör i ett senare skede när han tjänar under den filisteiske kungen för att kunna besegra Saul (1 Sam 27:1-28:2). Vad som är den stora skillnaden mellan denna filisteiska allians och flykten till Moab är att David väljer Moab som ett tryggt förvar för sina föräldrar. Ett sådant förtroende skulle troligen varken David eller författaren till Samuelsböckerna ge till en kung bara för att de hade en gemensam fiende. Detta tyder på att det funnits en idé om en god relation mellan Davids familj och moabiterna. Vad denna idé skulle bestå i går inte att utläsa ur den nuvarande texten, men ledtrådar från andra texter har som sagt lett bland annat McCarter och Klein till slutsatsen att idén är släktskapet mellan Rut och David.⁵²

3.3 2 Sam 8:2

Första Samuelsboken avslutas med att Saul dör. I de första delarna av Andra Samuelsboken blir David kung över Juda och sedan över hela det området som komma att omfatta de båda israelitiska rikena. Kapitel åtta beskriver de krig mot olika folk som David bedrev som nybliven kung. Enligt McCarter är uppteckningen över dessa krig inte ett kronologiskt skeende, utan en katalog över segrar, en katalog som är en deuteronomistisk samling av äldre fragment över Davids framgångar. Bland de besegrade folken återfinns moabiterna. Efter sin seger behandlar David moabiterna grymmare än något annat folk i Samuelsböckerna. Från Bibel 2000: ”Också moabiterna besegrade han; han lät dem lägga sig på marken bredvid

⁵¹ McCarter, *1 Samuel*, 359; Klein, *1 Samuel*, 223.

⁵² McCarter, *1 Samuel*, 359; Klein, *1 Samuel*, 223.

varandra och mätte sedan med ett rep ut två längder som han lät döda och en längd som fick leva. Så blev moabiterna Davids lydfolk och måste betala skatt till honom.” (2 Sam 8:2). Anderson poängterar att någon liknande behandling inte förekommer någon annanstans i den Hebreiska Bibeln. Han tillägger också att en sådan extraordinärt brutal behandling inte är väntad eftersom Davids farfars mor ska ha varit moabitiska och eftersom hans föräldrar erbjöds säkerhet från Sauls förföljelser i Moab.⁵³ Behandlingen är, som Anderson påpekar, mycket oväntad, speciellt eftersom den går emot indikationen på en god relation mellan Davids familj och Moab i 1 Sam 22:3-4. Goda relationer kan ju självklart förvärras, frågan är vad som rättfärdigade att moabiterna straffades extra hårt. Texten saknar en förklaring till denna fråga, och om det inte var ett resultat av en utelämnad politisk eller personlig förändring kan textens karaktär kanske förklaras med den deuteronomistiska synen på Moab, som exempelvis Deut 23:3. En intressant iakttagelse som inte besvarar varför moabiterna utsattes för denna grymma behandling, men som är viktig för denna uppsats frågeställning, är det faktum att moabiterna väljs ut och behandlas annorlunda. Att David, författaren eller en redaktör särskiljer moabiterna på detta sätt tyder på att det är ett folk som har en koppling till David på något sätt och därför är viktigt för berättelsen.

3.4 Sammanfattning

Efter att jag undersökt de relevanta texterna i Samuelsböckerna framträder tre fenomen som kan bidra till att besvara frågeställningen. Det första av dessa är 1 Sam 16:1-13 som innehåller ett avbrott i kontinuiteten när det gäller presentationen av viktiga karaktärer. Detta avbrott skulle kunna tyda på att en ursprunglig del av texten redigerats bort, eventuellt för att dölja en koppling mellan Davids familj och Moab. Det två andra fenomenen är direkta referenser till Moab. 1 Sam 22:3-4 är den enda kopplingen mellan David och Moab som framställs på ett positivt sätt i Samuelsböckerna. Verserna antyder en god relation mellan Davids familj och Moab. Slutligen i vers 2 Sam 8:2 pekas moabiterna ut på ett speciellt sätt och behandlas grymmare än något annat folk. Denna vers kan möjligen vara ett försök av en redaktör att distansera David från moabiterna.

⁵³ A.A Anderson, *2 Samuel*, WBC 11 (Texas: Word Books, 1989), 131-32.

4 Diskussion

4.1 Genealogierna och Samuelsböckerna

Det har visat sig troligt att referensen till ett släktskap mellan Rut och David i Ruts Bok är en genuin och ursprunglig del av texten. Campbell och Bush förankrar Rut 4:17 i Ruts Bok som helhet genom att visar att versen på olika sätt anspelar på Rut 4:14. Nielsen visar att synen på leviratäktenskapet i Rut 4:18-22 stämmer överens med den övriga texten i Ruts Bok vilket talar för att genealogin är ursprunglig. Därför kan släktskapet nu potentiellt användas för att bidra till att datera hela Ruts Bok. I Krönikeboken finns en liknade, också ursprunglig genealogi. Eftersom som det inte går att visa på något beroendeförhållande mellan dessa två texter kommer de att hanteras som två olika uttryck för den gemensamma idén om ett släktskap mellan Rut (Boas) och David.

Som visat i avsnittet som Samuelsböckerna saknas ett explicit uttryck för ett släktskap mellan Rut och David i dessa böcker. Det finns tre sannolika förklaringar till denna avsaknad. Den första är att författaren eller författarna av ursprungstexten inte känt till idén om ett släktskap eller en koppling till Moab och att senare redaktörer inte heller känt till idén eller valt att inte lägga till något om den. Den andra anledningen är att författaren eller författarna haft kännedom om idén, men att de antingen själva valt att inte delge läsaren om denna kunskap eller att texter som inkluderade ett släktskap mellan Rut och David redigerades bort av en redaktör. Den tredje och sista anledningen är att det skulle ha funnits någon slags proto-idé som kopplar Davids familj till Moab vid tiden för ursprungstextens författande eller vid tiden för ett redaktionsarbete. Jag använder här begreppet proto-idé för försöka förmedla något som inte är ett specifikt släktskap mellan David och Rut. Istället är det en för oss idag icke-konkret tradition.

Den första av dessa förklaringar är mycket svår att bevisa. Det är dock möjligt att anta att den är sann i brist på bevis motsatsen, men det finns tecken på att författaren eller en redaktör haft kännedom om en koppling mellan Davids familj och Moab. Det tydligaste av dessa är de tidigare diskuterade verserna 1 Sam 22:3-4 och 2 Sam 8:2. Den första av dessa verser visar på ett stort förtroende i en krissituation och etablerar en vänskaplig relation mellan Davids familj och Moab. I den andra pekars moabiterna ut på ett speciellt sätt och straffas hårdare än något annat folk. På grund av dessa verser kan alltså den första förklaringen med relativt stor

säkerhet avskrivnas. Konsekvensen av denna avskrivning blir att någon av de två andra förklaringarna sannolikt är sann. Frågor som kvarstår är vilken typ av kunskap detta skulle ha varit och om författaren undanhöll denna kunskap för läsaren eller om den redigerats bort från texten i ett senare skede, alltså frågor som kan visa vilken av de två kvarvarande förklaringarna som stämmer. Trots framsteget att ha etablerat åtminstone en koppling mellan David och Moab i Samuelsböckerna kan frågeställningen inte ännu med säkerhet besvaras. Att det florerade idéer som associerade David till Moab är knappast något som kan användas för att argumentera för att det i Samuelsböckerna finns samma idé om ett släktskap mellan Rut och David som i Ruts Bok och att Ruts Bok därför skulle kunna vara äldre än Samuelsböckerna. Att formulera denna typ av argument är inte möjligt förrän det har retts ut vad idéerna som kopplar David till Moab har för karaktär och vilka motiv det kan ha funnits för att dölja ett uttalat släktskap mellan Rut och David.

Den andra av de tre förklaringsmodellerna förutsätter att författaren till Samuelsböckernas ”urtext”, åtminstone till dem om David, var medveten om Davids koppling till Moab via Boas och Rut. Kunskapen om detta släktskap ska sedan ha antingen undanhållits av författaren eller funnits med i urtexten och redigerats bort i ett senare skede. Denna hypotes är liksom de övriga mycket svår att föra i bevis, men de diskuterade texterna kan ge en hänvisning om vad som är mest sannolikt. I detta fall handlar det som sagt om att hitta fenomen som antyder att något saknas från en text, vilket kan vara en metodologisk utmaning. För att med säkerhet kunna dra slutsatser i denna fråga hade det behövts minst en annan text dokumenterat äldre text med en läsart som fyllde i den första texten där detta avsnitt av någon anledning fallit bort. När det gäller de aktuella texterna i Samuelsböckerna finns det tyvärr inte någon sådan alternativ läsart, men det är möjligt att basera argument på andra faktorer.

I analysen av den första av texterna i Samuelsböckerna, 1 Sam 16:1-13, visar det sig att presentationen av David avviker från hur de övriga huvudkaraktärerna presenteras. Samuel och Saul introduceras både på ett liknande sätt med genealogier som sträcker sig fyra generationer bakåt. Att en av de tre för Samuelsböckerna viktigaste karaktärerna presenteras på ett annorlunda sätt är förvånande. Saul fyller först rollen som härskare över Israel och Juda som David sen tar över. Trots att Saul så småningom blir förkastad av JHVH blir han liksom David utvald och smord till kung av JHVH genom Samuel. Saul och David är alltså liknande karaktärer sett till den roll de spelar gentemot JHVH och det israelitiska samhället. Till det

yttre och personlighetsmässigt skiljer de däremot sig väsentligt. De lever alltså upp till en mall för hur en härskare kan vara i Samuelsböckerna, men denna mall fylls med olika karaktärsdrag för respektive härskare. Skillnaderna och likheterna belyser olika aspekter hos karaktärerna och de ställs som måttstockar mot varandra. Här följer ett antal exempel på delar av "härskarmallen" som finns i Samuelsböckerna och på hur Saul och David uppfyller dessa delar.

	<u>Saul</u>	<u>David</u>
Presentation	Genealogi som sträcker sig fyra led bakåt	Son till Jishaj, åtta bröder
Yttre attribut	Lång och ståtlig	Ljus, ståtlig, vackra ögon, ung
Utnämmandet till kung	JHVH smörjer till furste genom Samuel	JHVH smörjer till kung genom Samuel
Plats i samhället/familjen	Från den minsta av Israels stammar	Yngst bland åtta söner
Förhållande till JHVH	Blir förkastad efter att ha gått emot JHVH:s befallning	JHVH lovar ett kungavälde som ska bestå i all framtid

Ett av Davids attribut i denna mall som tycks vara tunt i jämförelse med Saul är presentationen av Davids släkt. I Davids fall sträcker sig släktleden bara ett steg bakåt vilket är märkligt eftersom uppsatsen hittills har visat för det första att det finns en genealogi över Davids äldre släkt och för det andra att författaren eller en redaktör troligen haft kunskap om någon släktbaserad koppling mellan David och Moab. Det är alltså troligt att det funnits material för att skriva någon typ av genealogi över Davids släkt motsvarande den som skrevs över Sauls. Frågan är då varför den inte skrevs eller alternativt, varför den redigerades bort senare.

4.2 Samuelsböckernas deuteronomistiska redaktion

Samuelsböckerna består av äldre material som utsattes för ett deuteronomistiskt redaktionsarbete. Typiska drag i den deuteronomistiska teologin är, enligt McCarter, att centralisera kulten i Jerusalem, att lyda lagen i Deuteronomium och undvika apostasi. Sådana deuteronomistiska tendenser, samt ett tidvis postexiliskt perspektiv i Samuelsböckerna har bidragit till att flera bibelvetare, däribland McCarter, har slutit sig till att det skedde ett redaktionsarbete vid minst två tillfällen, först vid tiden för kung Josia och sen vid tiden för exilen.⁵⁴ Den av de deuteronomistiska lagarna som är mest relevant för denna uppsats är Deut 23:3, samma lag som diskuterades av Reiss. Lagen finns i den hebreiska texten i vers Deut 23:4. Från Bibel 2000: ”Ingen ammonit eller moabit får någonsin upptas i Herrens församling; inte ens deras efterkommande i tionde led får upptas där.” (Deut 23:3). I sin litterära kontext motiveras denna lag av hur moabiterna behandlade israeliterna under vandringen i öknen som återges i Num 22. I Reiss artikel berättas det att i senare rabbinsk tradition tolkades lagen som att den bara gällde moabitiska och ammonitiska män, men det finns inget som tyder på att lagen alltid tolkats så. Ordet מואבי (moabit) står i singular maskulinum, vilket skulle kunna syfta på bara manliga moabiter eller både manliga och kvinnliga moabiter. Det är inte helt självklart är hur begreppet ”Herrens församling” ska förstås, om det syftar på att moabiterna bara är uteslutna från det heliga och religiösa eller om det även gäller för det profana och samhället i stort. Fitz anser att begreppet konnoterar mer än bara medverkan i och utförandet av kulten. En närmare översättning skulle därför vara medborgarskap.⁵⁵

Om de som genomförde det deuteronomistiska redaktionsarbetet av Samuelsböckerna haft samma ideologiska inställning till moabiter som författaren till Deut 23:3 kan det vara en möjlig förklaring till både varför det saknas en genealogi över Davids släkt i Samuelsböckerna och varför moabiterna behandlas speciellt illa av David i 2 Sam 8:2. Om McCarters utsaga stämmer, om att det för de deuteronomistiska teologerna som utförde redaktionellt arbete på Samuelsböckerna var viktigt att följa lagarna i Deuteronomium, finns det något som motiverar varför en genealogi som binder David till Moab har utelämnats eller redigerats bort. Om detta var den attityd den eller de deuteronomistiska redaktörerna hade mot David och Moab kan de speciella omständigheterna i 2 Sam 8:2 förklaras som ett sätt att

⁵⁴ McCarter, *1 Samuel*, 15.

⁵⁵ Fitz, ”A Significant Other,” 226.

distansera David från sina moabitiska rötter. En teori som Fitz tar upp är förslaget att Deut 23:3 formulerades som medveten polemik från Nordrikets sida mot Rehabeam som genom Salomo och David också haft moabitiskt påbrå. Lagen är dock mycket omstridd och få vill ge ett så specifikt ursprung.⁵⁶ Teorins grundläggande förutsättningar stämmer bra överens med de upptäckter som gjorts hittills i uppsatsen. Mycket tyder på att Samuelsböckernas författare hade kunskap om en koppling mellan David och Moab, att detta gäller för författaren och inte för en senare redaktör är på grund av att det inte är troligt att en deuteronomistisk redaktör skulle infoga en koppling till Moab. Detta innebär i sin tur att idén om att David skulle ha moabitiska rötter troligen är äldre än texterna som hanterar denna fråga. Idén som kopplar David till Moab går alltså att spåra relativt långt tillbaka och texterna om denna fråga är skrivna efter att idén har blivit betydelsefull.

En intressant fråga som uppkommer efter att man tittat på de deuteronomistiska tendenserna i Samuelsböckerna är varför Första Krönikeboken innehåller en genealogi som binder David till Boas. Med Ruts Bok i åtanke blir Boas en påminnelse som Davids förmodade utländska härkomst trots att Krönikeböckerna till största delen är baserade på Samuelsböckerna och Kungaböckerna. Det finns ett antal möjliga svar på denna fråga varav flera kan ha bidragit till att genealogin finns i Första Krönikeboken. I Krönikeböckerna finns det inget som kopplar Boas till Rut eller Moab och eftersom det inte med säkerhet går att veta som genealogin i 1 Krön 2:5-15 är baserad på Ruts Bok eller ens på en gemensam källa behöver Krönikeböckernas genealogi inte koppla David till Moab. Det kan alltså ha varit så att Krönikeböckernas författare inte ansett Rut vara en tillräckligt viktig karaktär för att inkludera, att författaren aktivt undvikit att inkludera Rut av ideologiska skäl eller att författaren inte haft kunskap om Rut. Trots att Krönikeböckerna till stora delar är baserade på Samuelsböckerna och Kungaböckerna och delar vissa av deras deuteronomistiska tendenser är de ibland av en annan karaktär. När Braun karakteriserar kronistens syn på Nord- och Sydriket skriver han att Jerusalem fortfarande ses som den centrala kultplatsen, men att flera av Nordrikets stammar omskrivs på ett positivt sätt.⁵⁷ Klein ger exempel på att synen på blandäktenskap har förändrats. I 1 Krön 2:35 gifter Sheshan bort sin dotter till en egyptisk slav utan att det uttalas någon kritik mot detta äktenskap.⁵⁸ Den ideologi som uttrycks i Krönikeböckerna skiljer sig alltså från den i Samuelsböckerna, vilket inte är förvånande med

⁵⁶ Fitz, "A Significant Other," 227.

⁵⁷ Braun, *1 Chronicles*, xxvi.

⁵⁸ Klein, *1 Chronicles*, 101.

tanke på tidsrymden mellan dem. Denna ideologiska skillnad gällande blandäktenskap kan ha gett utrymme för en acceptans för att David skulle ha haft moabitiska rötter.

Efter att ha undersökt några av faktorerna som kan hjälpa till att besvara om den andra av de tre förklaringarna är sann eller inte är det alltså uppenbart att viljan att få David att från ett deuteronomistiskt perspektiv framstå som en lämplig kung kan ha motiverat en redaktör att redigera bort en genealogi som inkluderade ett släktskap mellan Rut och David. Eftersom uppsatsen redan har etablerat att författaren till Samuelsböckerna troligen haft kunskap om en koppling mellan David och Moab är alltså den andra förklaringen, den att ett släktskap mellan Rut och David redigerats bort möjlig. Vad som dock är mycket osäkert är om Samuelsböckerna uttryckte ett specifikt släktskap mellan Rut och David, eller som dess författare överhuvudtaget kände till karaktären Rut. Det finns inget i Samuelsböckerna som tyder på detta och eftersom det inte antas något om dateringen av Ruts Bok i denna uppsats så finns det heller inte någon text i den Hebreiska Bibeln som är äldre än eller samtida med Samuelsböckerna som tyder på att det specifika släktskapet var det som fanns i Samuelsböckernas urtext.

4.3 Betlehemstradtionen

Efter min undersökning av två av de tre sannolika förklaringarna till varför det saknas ett släktskap mellan Rut och David i Samuelsböckerna återstår nu endast den tredje. Denna tredje förklaring antar att författaren till Samuelsböckerna inte kände till den specifika karaktären Rut och något släktskap mellan denna och David. Istället bestod den kunskap som författaren hade om en koppling mellan David och Moab av vad som skulle kunna kallas för en proto-idé. Vad som gjorde att författaren till Samuelsböckerna lät David lämna sina föräldrar hos kungen av Moab eller, om denna handling är baserad på verkliga händelser, vad som gjorde att David valde Moab som en säker plats för sina föräldrar var en idé om en vänskaplig relation mellan Davids familj och Moab, möjligen baserad på ett släktskap. Denna vänskapliga relation inkluderade alltså inte en konkret genealogi innehållande karaktären Rut.

Utifrån de texter som tagits upp i denna uppsats är teorin om en proto-idé mycket tilltalande. Den stämmer överens med att Samuelsböckernas författare hade någon typ av kunskap om en koppling mellan David och Moab, som inte nödvändigtvis är en genealogi innehållande Rut. En proto-idé kan vara något som har uttrycks i urtexten på ett explicit sätt, men redigerats bort av en deuteronomistisk redaktör. Om en sådan redigering har utförts så kan redaktörens

attityd förklara det fokus som finns på Moab i 2 Sam 8:2. En koppling mellan David och Moab kan ha motiverat en redaktör att distansera dessa entiteter från varandra när berättelsen inte längre kräver att David har en allierad i kampen mot Saul.

Ytterligare konsekvenser som teorin om en proto-idé får är att någon typ av vänskaplig relation mellan Davids familj och Moab inte bara är ursprunget till 1 Sam 22:3-4 och möjligen 2 Sam 8:2. Den kan också ha varit utgångspunkten för den kritik som Nordriktet riktade mot den davidiska dynastin genom Deut 23:3, enligt teorin som Fitz tar upp. Även Ruts Bok bör, om denna tredje förklaring är sann, inkorporerat element från proto-idén eller vara helt baserad på den. En text som inte fullständigt kan förklaras utifrån proto-idén är genealogin i Första Krönikeboken. Här finns inga direkta referenser till Moab eller Rut. Det är bara Boas som explicit nämns. Frågan varför det är så diskuterades tidigare och kanske är det så att Krönikeböckernas författare refererar till proto-idén genom genealogin, men utelämnar Moab och Rut på grund av den strama textform en genealogi är. Utifrån den faktiska texten i Första Krönikeboken är det dock väldigt svårt att säga något säkert. Till skillnad från den tveksamhet kring Moab och Rut i genealogin i Första Krönikeboken finns det en tydlig, men indirekt referens till Betlehem via Salma. Senare i 1 Krön 2:51-54 kallas Salma för Betlehems fader och detta visar på hur starkt kronisten identifierar Davids släkt med Betlehem.

Efter att jag utvärderat teorin om en proto-idé i förhållande till texterna som var direkt relevanta för denna uppsats saknas det fortfarande något konkret om vad denna proto-idé skulle bestå i, utöver en vänskaplig relation mellan Davids familj och Moab. Om man går utanför dessa texter finns det vad man skulle kunna kalla för indikationer. Dessa indikationer dateras dock senare än Samuelsböckerna. Den tydligaste av dessa kommer från Första Krönikebokens genealogier. Versen är 1 Krön 4:22 och den svenska översättningen i Bibel 2000 lyder: ”vidare Jokim och männen från Koseva och Joash och Saraf, som hade tjänstgjort i Moab och sedan återvänt till Betlehem – enligt gamla traditioner.” Texten handlar om Shelas, Judas son, söner och enligt Emerton har vi att göra med en typ av mytologi där namn representerar stammar, familjer och platser.⁵⁹ Klein påpekar att det finns svårigheter kring översättningen av denna vers. Verbet *תָּעַלָּו* som i den svenska översättningen återges som ”tjänstgjort” betyder ordagrant ”regerat över” eller ”gift in sig”, men den grammatiska

⁵⁹ J. A. Emerton, ”Judah and Tamar,” *VT* 29 (1979): 404-06.

konstruktionen av det följande ordet stämmer inte överens med något av de ordagrant översatta verben. Om verbet skulle betyda ”regerat över” skulle prepositionen ך̣ stå innan nästa ord istället för det ך̣ som faktiskt står i texten. Om verbet istället betydde ”gift in sig” skulle det följas av ett direkt objekt och inte en preposition. Därför har man i den svenska översättningen troligen valt att använda sig av betydelsen från ordet ך̣עלם ”arbetade” eller ”tjänstgjorde”, som ordet ך̣עלם ibland ses som en textvariant av.⁶⁰ Oavsett översättning uttrycker kronisten en tydlig länk mellan Judas stam, Betlehem och Moab, som placeras i tiden före David och troligen även före Rut och Boas. Den sista delen av versen ”enligt gamla traditioner” kan tyda på att kronisten refererar till användandet av gamla källor för denna information, men det kan också tyda på att detta utbyte har varit en etablerad företeelse. Krönikeböckernas författare målar upp en bild av en svag politisk eller social gräns mellan Juda och Moab under premonarkisk tid. Även Ruts Bok ger i inledningen uttryck för samma företeelse. Berättelsen inleds med att det är hungersnöd i hela Israel. Elimelek väljer då tillsammans med sin familj att utvandra till Moab i hopp om att undkomma hungersnöden. Familjen var innan utvandringen bosatta i Betlehem. I detta fall kan det självklart vara så att målet för utvandringen bestäms av att författaren i slutet av berättelsen vill tillskriva David en moabitisk släkting. Då är valet att utvandra till Moab kanske inte ett direkt uttryck för samma företeelse som i 1 Krön 4:22. Om teorin om en proto-idé än sann så är det dock så att konceptet att David har moabitiska rötter kommer från proto-idén och då skulle utvandringen till Moab i Ruts Bok vara en indirekt effekt av denna idé.

Sammanfattningsvis får teorin om en proto-idén följande effekter. Genealogin i Ruts Bok och länken i Samuelsböckerna har en gemensam källa eller åtminstone ett gemensamt idé-historiskt ursprung. Denna källa eller ursprung är troligen inte en konkret genealogi utan en tradition om en politisk eller social relation mellan området kring Betlehem och Moab. Det är alltså idén om en sådan relation som skapat konceptet att David har moabitiska rötter. Detta koncept har i sin tur gett upphov till genealogin i Ruts Bok och kanske till hela Ruts Bok. Ytterligare en effekt som teorin kan få gäller den teori som Fitz tog upp angående Deut 23:3 som en kritik från Nordriket mot att den davidiska dynastin associerades till Moab. De deuteronomistiska redaktörerna visar ett sätt att bemöta denna kritik, att helt förneka en koppling mellan David och Moab. Ruts Bok som helhet kanske representerar en annan metod för att bemöta denna kritik. I stället för att förneka en koppling kan Ruts Bok ha skrivits som

⁶⁰ Jämför Klein, *1 Chronicles*, 141.

en kommentar till Deut 23:3 för att det vända faktum att David associerades till Moab till något positivt. Rut som representerar det moabitiska skildras som en dygdig karaktär som blir en del av det israelitiska samhället. Vad som orsakar denna metodologiska skillnad i hur kritiken bemöts kan ha att göra med olika ideologiska utgångspunkter, var texterna skrevs eller när texterna skrevs. Denna fråga är dock mycket svår att besvara utifrån texterna själva.

5 Avslutning

5.1 Sammanfattning

Denna uppsats inleddes med en undersökning av de texter i den Hebreiska Bibeln som explicit uttrycker ett släktskap mellan Rut (Boas) och David. Texterna var Rut 4:17-22 och 1 Krön 2:5-15 och dessa undersöktes både främst genom två metodologiska moment. Dessa moment var att titta på texternas litterära kontext och att göra en strukturell analys, detta för att få reda på vad uttrycken för släktskapet innebar och om uttrycken var ursprungliga för texterna som de stod i. De viktigaste resultaten av denna undersökning var att både Rut 4:17 och Rut 4:18-22 troligen är ursprungliga delar av Ruts Bok. Campbell och Bush visar med sin metod hur Rut 4:17 på olika sätt anspelar på Rut 4:14 vilket förankrar Rut 4:17 i den övriga texten. Nielsen vederlägger Gerlemans argument för att Rut 4:18-22 skulle vara ett tillägg genom att visa att synen på leviratäktenskapet är densamma i genealogin som i resten av Ruts Bok. Dessa resultat gör att det potentiellt är möjligt att utifrån idén om ett släktskap mellan Rut och David bidra till argument för dateringen av hela Ruts Bok. En annan intressant iakttagelse är att trots att det finns flera bibelvetare som hävdar att genealogierna över Davids släkt i Ruts Bok och i Första Krönikeboken på något sätt är beroende av varandra finns det få övertygande argument för detta. Myers erbjuder däremot mer belagd utgångspunkt för denna diskussion när han föreslår att genealogierna kan ha en gemensam tempelkälla. Förslaget grundar sig i likheterna och skillnaderna i texterna vilka kan tyda på ett inbördes oberoende, men en gemensam källa.

De relevanta textavsnitten i Samuelsböckerna undersöktes med metodologiska moment som liknar de som tillämpades på de två första texterna. I det första textavsnittet, 1 Sam 16:1-13, nämns David för första gången och presenteras som Jishajs son. Det visar sig vid jämförandet av presentationerna av de två andra huvudkaraktärerna att Davids avviker, främst genom avsaknaden av en genealogi. Senare i Första Samuelsboken, i 1 Sam 22:3-4 finns en scen i

vilken David väljer att lämna sina föräldrar hos kungen av Moab för att undkomma Saul. Det etableras en vänskaplig relation mellan Davids familj och Moab som saknar förklaring och motstycke i resten av Samuelsböckerna. En motsats till denna vänskapliga relation och kanske ett avståndstagande från Moab finns i 2 Sam 8:3. David har i denna vers blivit kung och behandlar moabiterna grymmare än något annat av folken han besestrar. Moab och moabiterna hamnar alltså återigen i fokus, men i detta fall distanserar David sig från dem.

För att få klarhet i de problem som finns i texterna och i hur idén om ett släktskap mellan Rut och David relaterar till Samuelsböckerna presenteras det i diskussionsavsnittet tre sannolika scenarion som förklarar varför och hur ett släktskap mellan Rut och David saknas i Samuelsböckerna. Det första av de tre scenarierna postulerar att författaren till Samuelsböckerna inte kände till släktskapet eller någon slags koppling mellan Davids familj och Moab. Verserna 1 Sam 22:3-4 gör att detta förslag kan avskrivas. Det andra scenariot antar att Samuelsböckernas författare känt till ett konkret släktskap mellan Rut och David, men att denne antingen valt att inte delge läsaren detta eller att släktskapet redigerats bort av en redaktör. Denna förklaring är mer tilltalande eftersom det i presentationen av David finns tydliga tecken på att något saknas. Detta illustreras bland annat genom en härskarmall som Saul och David uppfyller på olika sätt, men där ett av attributen är svagare hos David, nämligen presentationen som är utan en genealogi. En förklaring till denna avsaknad av en genealogi skulle kunna vara det deuteronomistiska redigeringsarbete som Samuelsböckerna genomgick.

En fråga som kvarstår och som är mycket svår att besvara är om det verkligen var ett specifikt släktskap mellan Rut och David som kan ha redigerats bort. Det sista av de tre scenarierna närmar sig frågan på ett mer blygsamt sätt och antar att det istället för ett specifikt släktskap mellan Rut och David fanns en icke-specificerad koppling mellan David eller Davids familj och Moab. För att kontrastera denna idé mot idén om ett specifikt släktskap mellan Rut och David kallas konceptet för en proto-idé. Detta förslag ger potentiellt klarhet i varför Samuelsböckerna texter ser ut som de gör, samt kan förklara ursprunget till genealogierna i Ruts Bok och Första Krönikaboken.

5.2 Slutsats

Frågeställningen för denna uppsats var:

Är avsaknaden av en idé om ett släktskap mellan Rut och David i Samuelsböckerna ett indicium för en sen datering av Ruts Bok?

Detta visade sig vara en mer komplicerad fråga än vad som antyds vid ett första ögonkast. Trots att det explicita släktskap mellan Rut och David som finns i Ruts Bok saknas i Samuelsböckerna finns det istället en komplicerad relation mellan David och Moab och en avsaknad av en genealogi över Davids släkt. För att komma närmre ett svar på frågeställningen ställdes det ett antal delfrågor. Dessa var:

Hur tar sig släktskapet mellan Rut och David uttryck i den Hebreiska Bibeln?

Är uttrycken för detta släktskap ursprungliga för de texter som de står i eller är de senare tillägg?

Saknas idén om ett släktskap helt i Samuelsböckerna, i så fall varför?

Vilket ursprung kan idén om släktskapet ha haft och hur relaterar detta ursprung till David?

Det visade sig att släktskapet mellan David och Rut främst uttrycktes genom genealogier som i Rut 4:18-22 och 1 Krön. Genealogier är, som Myers argumenterade för, troligen inte beroende av varandra, men kan ha en gemensam källa. Trots den liknande formen har texterna olika syften. Genealogin i Ruts Bok syftar till att förklara relationen till ett grannland och att fylla luckor i historieskrivningen medan den i Första Krönikeboken snarare har en politisk och legitimerande funktion. Det finns ytterligare ett uttryck för släktskapet mellan Rut och David i Ruts Bok; Rut 4:17. Alla dessa texter visade sig sannolikt vara ursprungliga i de böcker de står i. För Ruts Bok innebär detta att uttrycket för släktskapet potentiellt kan bidra till argument för en datering av denna bok.

Även om ett explicit släktskap saknas i Samuelsböckerna finns tydliga kopplingar till Moab. 1 Sam 22:3-4 är de första verserna som visar att det finns en koppling mellan Davids familj och Moab, här uttrycks det som en vänskaplig relation mellan de två parterna. Ytterligare en koppling till Moab finns i 2 Sam 8:2, men i denna vers distanseras David från Moab istället. Att idén om en koppling mellan David och Moab här motarbetas kan tyda på att författaren

till Samuelsböckerna eller en redaktör har varit medveten om en sådan idé och ansett den vara problematisk. Det finns även andra texter i Samuelsböckerna vars potentiella problem kan förklaras genom en redaktörs vilja att undvika en koppling mellan David och Moab. I verserna 1 Sam 16:1-13 introduceras verserna David för första gången, dock med en presentation som avviker från både den av de två andra huvudkaraktärerna Samuel och Saul. Avvikelsen består i att det tycks saknas en genealogi i presentationen av David, en genealogi som eventuellt kan ha innehållit en koppling till Moab.

Efter att ha ställt upp och utvärderat tre olika scenarier som skulle kunna förklara avsaknaden av släktskapet i Samuelsböckerna och ursprunget för släktskapet blir det mest sannolika resultatet att en icke-konkret idé om en koppling mellan Davids familj och Moab ligger bakom de problematiska texterna i Samuelsböckerna och genealogierna i Ruts Bok och Första Krönikeboken. Denna idé som i uppsatsen kallas för en proto-idé kan ha sitt ursprung i en tradition om en stark politisk eller social relation mellan Juda och Moab under premonarkisk tid, som kronisten antyder i 1 Krön 4:22. Proto-idén relaterar till David i Ruts Bok och Samuelsböckerna genom att den tillskrivs honom. Den vänskapliga relationen mellan Davids familj och Moab representerar alltså troligen en tradition som är äldre än Samuelsböckerna och som möjligen har ett ursprung som finns längre bakåt i tiden än de händelser som Samuelsböckerna beskriver.

Denna proto-idé skulle alltså vara äldre än Samuelsböckerna, men att Ruts Bok tar upp ett släktskap mellan Rut och David innebär inte att Ruts Bok skulle vara äldre än Samuelsböckerna. Texterna är alltså delvis baserad på samma tradition om en stark politisk eller social relation mellan Juda och Moab under premonarkisk tid, tydligast i 1 Sam 22:3-4 och för hela Ruts Bok. Inget tyder dock på att Ruts Bok och Samuelsböckerna skulle vara beroende av varandra i denna fråga. Svaret på frågeställningen blir således att avsaknaden av en idé om ett släktskap mellan Rut och David i Samuelsböckerna inte kan användas som ett indicium för en sen datering av Ruts Bok.

6 Litteraturförteckning

6.1 Primärlitteratur

Biblica Hebraica Stuttgartensia

Bibel 2000

6.2 Sekundärlitteratur

Anderson, A. A. *2 Samuel*. WBC 11. Texas: Word Books, 1989.

Andersson, A. A. "The Marriage of Ruth." *JSS* 23 (1978): 172-83.

Braun, Roddy. *1 Chronicles*. WBC 14. Waco: Word Books, 1986.

Bush, Frederic. *Ruth/Ester*. WBC 9. Nashville: Thomas Nelson, 1996.

Campbell, Edward F. *Ruth*. AB 7. Garden City: Doubleday, 1975.

Eissfeldt, Otto. *Einleitung in das Alte Testament*. 3:e uppl. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1964.

Emerton, J. A. "Judah and Tamar." *VT* 29 (1979): 403-15.

Fitz, Erika J. "A Significant Other: Moab as Symbol in Biblical Literature." fil. dr. avhandl.,
Faculty of the James T. Laney School of Graduate Studies of Emory University, 2012.

Gerleman, Gillis. *Ruth, Das Hohelied*. BKAT. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag des
Erziehungsvereins, 1965.

Gordis, Robert. "Love, Marriage, and Business in the Book of Ruth: A Chapter in Hebrew
Customary Law." Sidorna 241-64 i *A Light unto My Path: Old Testament Studies in
Honor of Jacob M. Myers*. Redigerad av Howard N. Bream et al. Philadelphia:
Temple University Press, 1974.

Gunkel, Hermann. *Creation and Chaos in the Primeval Era and the Eschaton*. Översatt av K.
William Whitney Jr. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 2006.

Gunkel, Hermann, och Zscharnack, Leopold, reds. *Religion in Geschichte und Gegenwart*.
2:a uppl. 4 vol. Tübingen: Mohr Siebeck, 1930.

- Hayes, John H., och Holladay, Carl R. *Biblical Exegesis: A Beginners's Handbook*. 3:e uppl. Louisville: Westminster John Knox, 2007.
- Hubbard, Robert L. "Ruth IV 17: A New Solution." *VT* 38 (1988): 293-301.
- Klein, Ralph W. *1 Chronicles A Commentary*. Hermeneia. Minneapolis: Augsburg Fortress, 2006
- Klein, Ralph W. *1 Samuel*. WBC 10. Waco: Word Books, 1983.
- Labuschagne, C. J. "The Crux in Ruth 4:11." *ZAW* 79 (1967) 364-67.
- McCarter, P. Kyle. *1 Samuel*. AB 8. Garden City: Doubleday, 1980.
- Myers, Jacob M. *1 Chronicles*. AB 12. Garden City: Doubleday, 1965.
- Nielsen, Kirsten. *Ruth: A Commenary*. OTL. Louisville: Westminster John Knox, 1997.
- Parker, Simon B. "The Birth Announcement." Sidorna 133-49 i *Ascribe to the Lord*. Redigerad av Lyle Eslinger och Glen Taylor. Sheffield: JSOT, 1988.
- Reiss, Moshe. "Ruth and Naomi: Foremothers of David." *JBQ* 35 (2007): 192-97.
- Ron, Zvi. "The Genealogical List in the Book of Ruth: A Symbolic Approach." *JBQ* 38 (2010): 85-92.
- Thomas, AP. "The Book of Ruth." *ExpTim* 79 (1968): 369-373.